

A Diószegi Sámuel Baptista Technikum és Szakképző Iskola

NEVELÉSI PROGRAMJA

2022.

Tartalomjegyzék

1. rész: BEVEZETÉS

Preambulum	3.
Előszó	7.
I. Az iskola története.....	9.
II. Az iskola legfontosabb adatai	10.
III. Az iskola oktatási rendszere.....	11.
IV. Személyi feltételek.....	15.
V. A Szakmai Program teljesítésének tárgyi, dologi feltételei.....	16.
VI. Az iskola irányítási-szervezeti struktúrája.....	18.

2. rész: NEVELÉSI PROGRAM

Bevezetés.....	23.
I. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka szakmai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	25.
II. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	36.
III. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	41.
IV. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	45.
V. Az oktatók intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	48.
VI. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos szakmai tevékenység helyi rendje.....	53.
VII. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje	60.
VIII. A tanuló és törvényes képviselőjének kapcsolattartási formái....	61.
IX. A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai ...	66.
X. A felvétel és az átvétel helyi szabályai és feltételei.....	68.
XI. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.....	70.

PREAMBULUM

“...a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig tűrést, a tűrés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.”

(Péter második levele, 1: 5-7)

A Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy elhívása az oktatásban:

Az ősi bibliai igazság – „*A bölcs tanítás az élet forrása.*” (Pb.13:14.) – ma is érvényes. A baptista iskola célja, hogy tanulói a lehető legjobb alapokat kapják egy boldog, kiteljesedett, sikeres jövőhöz.

A baptista iskola keresztyén értékekre és gondolkodásra épül, így a Teremtő és a teremtmény tisztelete, a gyermekszeretet alapozza meg a színvonalas nevelési-oktatási munkát, és a tanulók személyiségének optimális fejlesztését.

Az Európában 450 éves, Magyarországon több mint 160 éves Baptista Egyházra a kezdetektől jellemző, hogy a társadalom felé nyitott, bibliai értékeket közvetítő, családközpontú közösség. Felnőtt-keresztiséget gyakorló, több generációs gyülekezetekből álló protestáns felekezet, amely az egyén döntésére, szabad akaratának tiszteletben tartására épít. A Magyarországi Baptista Egyház több mint száz éve működtet egyházi oktatási intézményt és a rendszerváltás óta tart fenn általános iskolát, óvodát és alapfokú művészeti iskolát.

Keresztyén szellemű nevelésünk feladata, hogy a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése által gyermekeink önálló, felelősségteljes cselekvésre, őszinteségre, szabadságra törekvő, saját magukra a mértékletesség, másokra a türelem keresztyéni erényeit alkalmazó, helyes erkölcsi érzékkel rendelkező, problémamegoldó személyiséggé váljanak.

Hisszük, hogy a szeretet a leghatékonyabb szakmai módszer, és ezzel támogatjuk, hogy a gyermekek e segítséggel találjanak rá az útra, az evangéliumi hitre, mely az Úr Jézuson keresztül Istenhez vezet.

A baptista iskola: Több, mint iskola. Magyarország egyik legnagyobb segélyszervezete, a Baptista Szeretetszolgálat megalakulása óta arra törekszik, hogy minden erejével és lehetősége szerint segítsen a szükségben lévőknek. A Baptista Szeretetszolgálat – alaptevékenységébe jól illeszkedően – iskoláiban sokat tesz a hátrányos helyzetű, sajátos nevelésű igényű, és a roma tanulók felzárkóztatásáért, és a tehetséges diákok kibontakoztatásáért. Küldetése, hogy az általa fenntartott intézmény több legyen, mint iskola: az a hely, ahol a tanuló teljes körű támogatást kap személyisége és képességei kibontakoztatásához.

Küldetésnyilatkozat

Küldetésünk a ránk bízott gyermek fejlődésének minél teljesebb körű elősegítése.

A keresztyén elmének kell a legjobb elmének lennie, amelyet Krisztus értelme világosít meg, és amely integrálja Isten alapelveit az akadémikus ismerettel.

Küldetésünk személyes életpéldánkkal mintát adni.

Törekvésünk, hogy a baptista iskola olyan irányító testülettel, igazgatókkal, oktatói karral és munkatársi gárdával rendelkezzen, akik a Biblia alapelveinek megfelelő nézőpontot alkalmaznak a tanítás és az intézmény vezetése során.

Küldetésünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatása

Minden tanulási tapasztalat célja, hogy hozzásegítse a gyermekeket Istentől kapott képességeik teljes kibontakoztatásához.

A tanítás a következőkre összpontosít:

- A gyermek számára megfelelő tevékenységek és szolgáltatások biztosítása
- A gyermek ráébresztése a társadalommal való kapcsolatára és az iránta való felelősségére
- Minden tantervbe, nevelési programba tartozó és ahhoz kapcsolódó iskolai tevékenység segítse a gyermekek intellektuális, lelki, társadalmi, érzelmi és fizikai fejlődését.
- Felkészítés a szolgálatra

Küldetésünk működés szempontjából hitelesnek lenni.

Törekvésünk, hogy az iskola mindennapos működési gyakorlata az integritás (feddhetetlenség, tisztesség, becsület), hatékonyság és számon kérhetőség következetes mintaképe legyen.

A bibliai értékeket következetes alkalmazása, ahogy az oktatási intézmény:

- Példamutató igényességet mutat az intézmény működési szabályzatának fejlesztésében és a számon kérhetőség terén az igazgatótanács működésében.
- Az emberi erőforrásokat etikusan és igazságosan kezeli.
- A pénzügyeket feddhetetlenül és nyíltan kezeli, ill. ellenőrzi.
- A kormánnyal és a hatóságokkal egyenes és krisztusi kapcsolatot tart fenn.
- Etikus, világos és nyílt fejlesztési és stratégiákat dolgoz ki.
- Igazságos és következetes irányítási rendszert alkalmaz.
- A szülői kapcsolatok terén őszinteséget, nyíltságot és igazságosságot képvisel.

I. rész

Bevezetés

|

Előszó

Ön a Diószegi Sámuel Baptista Technikum és Szakképző Iskola Szakmai Programját tartja a kezében. A program készítése során figyelembe vettük a szülők, diákok igényeit, hagyományainkat, valamint a helyi és a regionális oktatási koncepciót. Próbáltunk amennyire lehet a jövőbe tekinteni, hogy a környező gazdaság igényeit alapján tervezhessük iskolánk szakképzésének irányát.

A szakmai profilt az előző tanévek során a nevelőtestület tudatosan formálta, igazította hozzá a környezet elvárásaihoz.

Régebben tanítványaink először az általános műveltséget megalapozó szakképző iskolai és technikai oktatásban vettek részt, majd a törvény által előírt előképzettség megszerzése után részesültek szakmai oktatásban.

A 2010-től a Köznevelési Törvény 27.§-ának 4. bekezdése alapján lehetőség nyílt előrehozott szakképzés indítására. Iskolánk öt szakmában indított ilyen típusú hároméves szakképzést általános iskolai előképzettségre épülve.

2009 szeptemberétől szakmabővítést hajtottunk végre az iskola Alapító Okiratának módosítása után. A közlekedési és egyéb szolgáltatások szakmacsoportbeli szakmák mellett elindítottuk a bolti eladó, hegesztő képzést.

2014-ben újabb terület felé fordult iskolánk a szakképzésben, a Szociális szolgáltatások szakmacsoportban dolgoztuk ki 7 szakma helyi tantervét, és technikai szinten pedig a Szociális ágazat tantervét. Ebbe az irányba fenntartónk ezen irányú elkötelezettsége is vezetett bennünket, ill. a szakképesítések iránti érdeklődés szülői és tanulói szinten.

Az iskola Szakmai Programja 4 nagy részre tagolódik. A négy, egymástól jól elhatárolható rész a következő:

- a Nevelési Program,
- az Oktatási Program (Közismereti Helyi Tantervek)
- a Képzési Program, szakmai helyi tanterv a szakképzési programtervek alapján
- az Egészségfejlesztési Program

A Nevelési Program lényegében a helyi tanterv végrehajtásának legfontosabb általános szabályait tartalmazza, mindazokat a szakmai célú feladatokat és módszereket, amelyekkel a helyi tantervben foglaltakat végre kell hajtani.

Az Oktatási Program, vagyis a közismereti helyi tanterv kidolgozásánál a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 2020 januárjában kormányrendeletet vettük alapul.

A Képzési Program az iskola szakképzési munkájának legfontosabb irányító dokumentuma.

A szakmai helyi tanterv (szakmai program) elkészítésénél

- a 150/2012 (VII. 6) többször módosított Kormányrendelet az Országos Képzési Jegyzékről
- 22/2016. (VIII. 25.) EMMI rendelet a közismereti kerettantervekről
- A szakképzési kerettantervekről szóló 30/2016. (VIII. 31.) NGM rendelet
- A szakképzési kerettantervekről szóló 5/2018. (VII.9.) ITM rendelet
- A 2018. augusztus 7-én megjelent, a közismereti kerettanterveket tartalmazó 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet módosítása
- A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény és végrehajtási rendelete (12/2020.(II.7 Korm. rendelet

jogszabályokat vettük figyelembe.

Az egyes szakmáknál, a szakképzési kerettanterv, ill. a kiadásra kerülő programtervek alapján készítettük/készítjük el a helyi tantervet. Az óraszámokat meghatározó összefoglaló táblázat után részletesen, **modulok/tanulmányi területek és évfolyamok szerint:**

- először a szakmai elméleti órák részletezése-tartalma kerül bemutatásra
- utána a szakmai gyakorlat
- végül az összefüggő nyári gyakorlat óraszámja és témakörei kerülnek meghatározásra évfolyamonként
- a szabad sáv kék színnel került beírásra a táblázatba

A Szakmai Program 2018. szeptember elsejétől módosult legutóbb az 1. számú melléklettel, mely a Képzési program részét képezi.

Iskolánkban kiválóan felkészült oktatók várják a továbbtanulni vágyó fiatalokat. Lelkiismeretes, kitartó szakmai munkával arra törekszünk, hogy intézményünket a kor követelményeinek megfelelő középiskolává és szakképző intézménnyé fejlesszük.

Iskolánk a jövőben is jelentős részt kíván vállalni elsősorban a város, Hajdú-Bihar megye, valamint a környező megyék szakemberképzéséből. Eddigi eredményeink is erre köteleznek bennünket. Szakmai programunk ezt a törekvést szolgálja.

I. Az iskola története

A Diószegi Sámuel Baptista Technikum és Szakképző Iskola - jogelődjait is beleértve - 1905 óta működik. Tanulólétszáma az évtizedek során folyamatosan bővült, így az anyaiskola több alkalommal szűknek bizonyult.

1998-ban a diáklétszám emelkedése (1200 fő) nagyobb változást tett szükségessé: az önállóvá válást. Az egyik lehetséges, de legcélszerűbb formája ennek az alapítványi iskolává való átalakulás volt.

Városunk önkormányzatának a 70/1998.(IV. 6.) Kh. számú határozata értelmében iskolánk 1998. augusztus elsejétől kezdődően a „XXI. század Szakképzéséért Alapítvány” kuratóriumának fenntartásában működött.

Megszületett egy új szakképző iskola Debrecenben, mely az 1998/99-es tanévtől Diószegi Sámuel Közép- és Szakképző Iskola néven kezdte meg nevelő-oktató munkáját.

A régi - új iskola munkáját a megváltozott világban a gazdasági elvárásoknak megfelelően, ahhoz alkalmazkodva, de a hagyományokat is megőrizve kívánta, kívánja folytatni.

A mai iskolára és jogelődjeire mindig jellemző volt a szakmai - szakmai megújulás, a változó körülményekhez való folyamatos alkalmazkodás.

2008 januárjában a Terplán Zénó Műszaki és Közgazdasági Szakképző Iskola Középiskola alapítójával együtt fenntartónk létrehozta az EDU-RÉGIÓ Nonprofit Kft.-t, Térségi Integrált Szakképző Központot (TISZK), melynek segítségével mód nyílt szakképzési hozzájárulás fogadására, ill. európai uniós pályázatok benyújtására.

Problémát jelentett tanműhelyeinkben a szakmai gyakorlati oktatás megszervezése, ezért a TISZK pályázott a másik középiskolával együtt.

Ennek eredményeképpen 2010-ben európai uniós támogatásból fodrászkozmetikus tanszalon, járműfényező és karosszérialakatos tanműhely épült 200 millió forintos támogatásból az eddigi tanműhelyeket kiegészítve.

A bolti eladó szakma beindításával egy időben pedig tanboltot alakítottunk ki.

A fejlesztés hatására szinte minden iskolánkban tanított szakma orientációs és szakmai gyakorlati alapképzését tanműhelyeinkben tudtuk megszervezni. Ezután tanulószervezővel gazdálkodó szervezeteknél folytatták tanulóink szakmájuk gyakorlati követelményeinek elsajátítását.

A közoktatás, a szakképzés szerteágazó átalakítása miatt régi fenntartónk biztosabb finanszírozási formát keresett 2012-ben iskolánk számára. Így következett be szeptembertől a fenntartóváltás. Új fenntartónk a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy.

Vidéki diákjainkat a város középiskolai kollégiumaiban igény szerint el tudjuk elhelyezni.

Az iskola gazdag kulturális hagyományokkal rendelkezik. Könyvtárállományunk folyamatosan fejlődik, biztosítja a tanulmányokhoz szükséges közismereti és szakmai irodalmat, szakmai és szórakoztató folyóiratokat, oktató videó-kazettákat és DVD-eket, elektronikus anyagokat. A könyvtár számítógépei nemcsak az Internetes információszerezést teszik lehetővé, de az elektronikus formában történő tanulást, szórakozást is.

Szakkörök, sportkörök, irodalmi színpad, énekkar működik iskolánkban.

Diákjaink a szakmai és közismereti versenyeken évek óta sikerrel szerepelnek. Iskolánk felkérés esetén szívesen ad otthont megyei, regionális, országos tanulmányi-, közlekedési és sportversenyek döntőinek.

Az iskolában a szakmai képzés teljesen átalakul 2013 szeptemberétől az új Szakképzési (2011. évi 187. törvény) és Szakképző törvény következtében (2011. évi 190. törvény), ill. az új Országos Képzési Jegyzékről szóló kormányrendelet (150/2012.) kiadásával.

Az új formájú képzést kilencedik osztályban indítottuk.

Azóta a kiadott jogszabályokat többször módosították, ami a Szakmai Program többszöri átdolgozását vonta maga után. Módosultak 2017-ben az érettségi követelmények is, ami szintén változást jelentett a nevelő-oktató munkában.

2017 szeptemberétől az intézmény része lett az Arany Bika Baptista Vendéglátó-ipari Szakképző iskola, ezáltal szakképzési kínálatunk 3 új szakképesítéssel bővült: a cukrász, pincér, szakács szakmákkal.

II. Az iskola legfontosabb adatai

Az iskola hivatalos elnevezése: Diószegi Sámuel Baptista Technikum és Szakképző iskola

Az iskola fenntartója: Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy

Az iskola módosított Alapító Okiratának kelte: 2021. április 13.

A működési engedély kiállítója: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Járási Hivatala, Hatósági Főosztály

Száma: HB-03/HAT/11602-5/2017. számú működési engedély módosítása a következő ügyiratszámom: HB/11-OKT/01486-2/2020

Kelte: 2020. július 7.

Az iskola székhelye: 4027 Debrecen, Böszörményi út 23-27.

telephelye: 4026 Debrecen, Gyergyó u. 10.

Az iskola működési területe: Magyarország területe

Az iskola telefonszáma: 52/532-083, 532-084

Az iskola fax száma: 52/532-121

III. Az iskola oktatási rendszere

Az intézetnél továbbtanulni szándékozó alapfokú végzettséggel rendelkező diákok - tanulmányi eredményüktől függően - középiskolai, szakképző iskolai osztályokba nyerhetnek felvételt. Az intézet fogadja a más iskolákban érettségizett fiatalokat is. Átjárási lehetőség kínálkozik a szakképző iskolai és középiskolai osztályok között a 9. évfolyam októberéig.

- A technikumi osztályokba felvételt nyert, de gyenge tanulmányi eredményt felmutató fiatalok szülői beleegyezéssel áthelyezhetők a szakképző iskolai osztályokba.
- Arra is lehetőség van, hogy a szakképző iskolai osztályokba felvételt nyert diákok jó tanulmányi eredmény esetén technikumi osztályokban folytassák tanulmányaikat. Ez esetben az egyes tantárgyak követelmény-különbsége miatt különbözeti vizsgát kell tennie a tanulónak. Az engedélyezés az igazgató által, szülői kérésre, osztályfőnöki és szaktanári javaslatra történik.

IV. Személyi feltételek

Tanulócsoportok száma és szervezésének indoklása:

A tanulócsoportok szervezésénél a Szakképzési törvényt vesszük alapul és annak módosításait. Tekintettel kell lennünk azonban a szakképzés sajátosságaira is, így a Szakképzési törvényt az előbbi jogszabállyal együtt kell alkalmaznunk.

Minden tanév beiskolázási tervének elkészítésénél figyelembe vesszük a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság javaslatai alapján az aktuális tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésről szóló kormányrendeletet, ill. a Kormányhivatallal kötött Szakképzési megállapodás irányadó keretszámait,— környezetünk gazdálkodó szervezeteinek a tanulóigényét, s lehetőség szerint igyekszünk azt kielégíteni. Kényszerítő körülmény, hogy egyes szakmai területeken az igények és a jelentkezők száma nem éri el az osztályszintű létszámot, vagy a nevelés-oktatás folyamán magas a lemorzsolódási arány, így szakcsoportokat kell szervezni. Ilyenkor két szakmai csoport alkot együttesen egy-egy osztályt.

Az oktatás folyamatában ez azt jelenti, hogy egyes tantárgyakat ezek a csoportok közösen, de szakmai tantárgyaikat külön-külön tanulják. Ez jelentős mértékben megnöveli az ellátandó tanítási órák számát, melynek egyenes következménye az órákat ellátó oktatók számának a növekedése.

Alkalmazotti, személyi feltételek:

Érettségit adó képzés csak a 90-es évek elejétől folyik az intézményben, illetve jogelődjében. Azt megelőzően az oktatóknál szakképző iskolai oktatáshoz elegendő volt a főiskolai végzettség is. A jogszabályok egyértelműen szabályozzák az oktatókat érintő elvárásokat végzettség tekintetében.

A kollegák jelentős része beiskolázást nyert az előző években valamelyik felsőfokú intézménybe, és szerzett egyetemi diplomát, mérnök-tanári végzettséget vagy mesterképzésben vett részt a főiskolai diplomának megfelelő alapképzés után. Ennek következtében a oktatók többsége ma már egyetemi végzettséggel rendelkezik. Többen a központi továbbképzési keretből kaptak támogatást magasabb szintű végzettségük megszerzéséhez.

Az iskola oktatási rendszerét és szakmai profilját figyelembe véve a munkavállalói ellátottság szakmailag megfelelő.

A szerkezetmódosulás következtében a tanári beosztású oktatók létszáma jelentősen növekedett az 1998-as létszámhoz képest. Jelenleg a oktató beosztásban dolgozó munkavállalók létszáma 62 fő.

A szakmai munkát jelentős létszámú (20 fő) egyéb munkakörben foglalkoztatott, nem-oktató munkavállaló segíti. A takarítás, a portaszolgálat, a rendészet a konyha külső vállalkozóval kötött szerződés alapján történik.

V. A szakmai program teljesítésének tárgyi, dologi feltételei

A dologi, tárgyi feltételek az iskola teljes képzési vertikumában az oktatást szolgálják.

Az intézmény jogelődje a 80-as évek végéig nem rendelkezett önálló gyakorló hellyel (tanműhellyel). Az elméleti oktatás tárgyi feltételei is jelentősen elmaradtak a kívánalmaktól. Mindössze egyetlen diagnosztikai mérőterem szolgálta az elméleti oktatást. A jelenlegi objektum használatbavételétől az iskola szerkezetváltásával egy időben jelentős fejlesztési programhoz látott hozzá a nevelőtestület. A szakképző hozzájárulásból, ill. elnyert pályázatok keretéből öt tanműhely (hegesztő, karosszerialakatos, járműfényező tanműhely, kozmetikus, fodrász szalon és tanbolt) létesült, melyek berendezéseikkel a korszerű gyakorlati oktatást szolgálják (elsősorban szakmai alapképzést).

Idegen nyelvi, informatikai szaktantermek (3) segítik az elméleti oktatást.
Zártláncú televízió- és videó- rendszer működik az iskolában.

A közismereti tantárgyak oktatásához is a tárgyi feltételek megfelelő színvonalon biztosítottak.

Tárgyi szemléltetőrendszer:

a) Elméleti oktatás:

Az elméleti oktatás 18 osztályteremben 11 szakcsoport teremben (2 számítástechnika, 1 idegen nyelvi), 1 tornateremben és 1 sportudvaron folyik. Ez 7.30 óra és 14 óra között 100 %-os, 14 óra és 17.50 között 80 %-os teremterhelést jelent.

Az osztálytermek befogadóképessége 30-40 fő közötti, míg a szakcsoport termekben 16-22 fő tanuló elméleti képzésére van lehetőség.

Egy jól felszerelt könyvtár található az iskolában, több mint 10 ezer kötettel.

A számítástechnikai ismeretek oktatását két 25 és 28 férőhelyes informatika szaktanterem segíti elő. A villamos alpmérések oktatását villamos mérőterem szolgálja.

Az idegen nyelvi oktatást egy 20 férőhelyes informatikai gépterem (nyelvi labor) segíti.

A testnevelés tantárgy színvonalas oktatása egy 1996-ban átadott tornateremmel és egy nagy sportudvarral (salakos futópályával ellátva) megoldott. Az iskola épületéhez tágas udvar kapcsolódik előtetővel, lócákkal és asztalokkal, ahol szünetekben a diákok kellőképpen fel tudnak frissülni és készülni a következő órára.

Az étkezési lehetőség a helyszínen a 400 adagos konyha segítségével biztosított. Összességében megállapítható, hogy az elméleti oktatáshoz szükséges tárgyi-dologi feltételek megfelelő szinten rendelkezésre állnak.

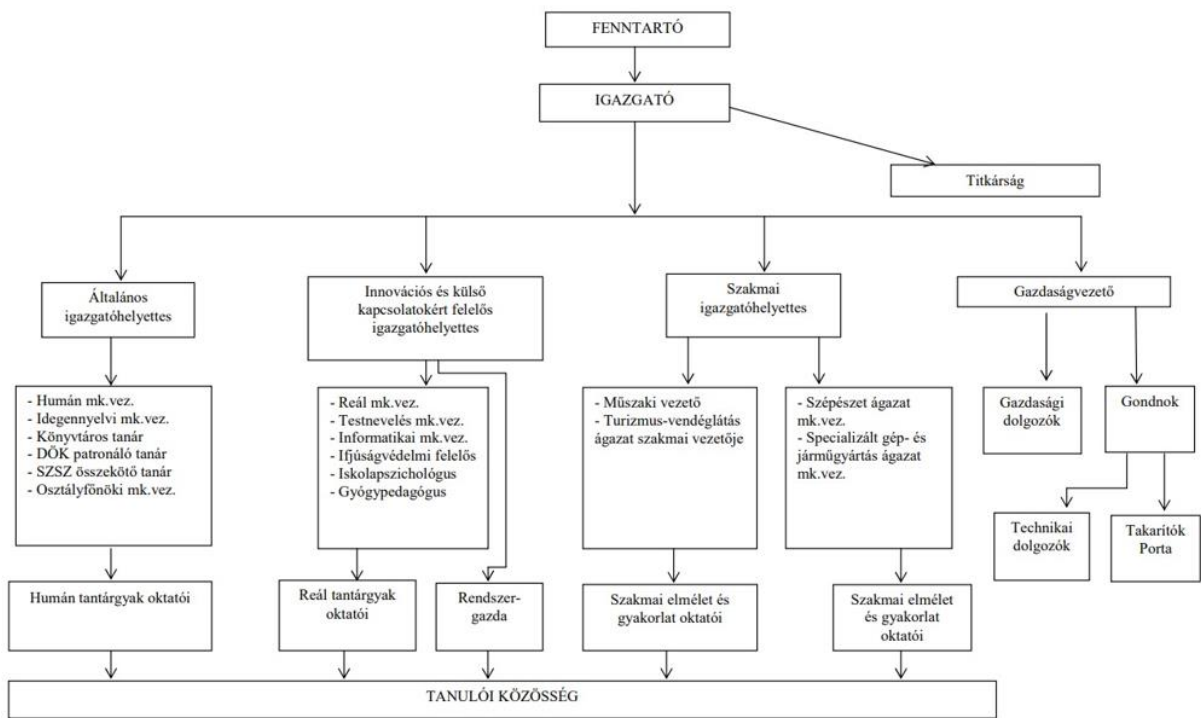
A magas tanulólétszám indokoltá tette a mosdók számának a növelését (2 fiú és 2 lánymosdó kialakítása). Az épületek tetőszerkezetének átépítése és felújítása megtörtént, a „B” épület tetőterének termekké, irodákká alakítása szintén megtörtént. Szükségesnek látszik a későbbiekben a világítás, nyílászárók korszerűsítése, cseréje és a vízvezeték-hálózat (főleg föld alatti) felújítása.

b) Gyakorlati oktatás

A gyakorlati oktatást az autós és szépezési tanmühelyek szolgálják, ilyenek az újonnan kialakított járműfényező, karosszerialakatos, hegesztő tanmühelyek, ill. a fodrász-kozmetikus tanszalon és tanbolt segíti a szakmai gyakorlati ismeretek elsajátítását, valamint az ügyfélfogadást is szolgálják.

Összességében megállapítható, hogy a gyakorlati alapképzés feltételei a jelenlegi szakmai elvárásoknak megfelelnek, de folyamatos fejlesztésük szükséges.

VII. Az iskola irányítási-szervezeti struktúrája

A vezetési séma alapján látható, hogy az intézmény igazgatója közvetlenül az egyes területeket irányító igazgatóhelyettesek munkáját irányítja, koordinálja. Az igazgató feladatait a Szakképzési törvény 68-69. §-a tartalmazza. Az intézmény vezetője számos - az iskola irányításából fakadó - feladatát megosztja helyetteseivel.

A helyettesek részletes munkaköri leírását az SZMSZ 4. számú melléklete tartalmazza.

Az igazgatóhelyettesek megbízását az igazgató adja, munkájukat munkaköri leírások, valamint az igazgató közvetlen irányítása alapján végzik.

Fegyelmi jogkörük: a területükhöz tartozó tanárok (dolgozók) körében szóbeli és írásbeli figyelmeztetés, fegyelmi fokozatig eljárhatnak, fegyelmi eljárásra előterjesztést kezdeményezhetnek.

Dicséret, jutalmazási jogkörük: a területükhöz tartozó tanároknak (dolgozóknak) szóbeli és írásbeli dicséret fokozatig eljárhatnak, előterjesztést kezdeményezhetnek az igazgató felé jutalmazásra, béremelésre, kitüntetésre, valamint egyéb anyagi juttatásra.

Az iskola vezetősége rendszeresen, kéthetente egyszer tart megbeszélést az aktuális feladatokról. A megbeszéléseket az igazgató vezeti. Az iskola vezetősége az iskolai élet egészére kiterjedő konzultatív, véleményező és javaslattevő joggal rendelkezik.

II. rész

NEVELÉSI PROGRAM

„Én mondom: Még nem nagy az ember
De képzeli, hát szertelen.
Kísérje két szülője szemmel ...”

... Kísérjük óvó szemmel, alakítsuk, formáljuk a fiatal korában még szertelen embert, hogy felnőve ne csak természetben, de igazi emberi értékeiben is nagy legyen!

Bevezetés

Helyünk Európában és a világban

A világ országaiban különböző ritmusú változások zajlanak. Az erőssorrend az országok között az utóbbi időben sem változott számottevően. Gazdasági versengést, kíméletlen harcot tapasztalhatunk Európában, versenyfutást az amerikai, távol-keleti országokkal.

Magyarországon is óriási változások zajlottak, zajlanak mind társadalmi, mind gazdasági téren a rendszerváltás óta.

A régi rendszer fejlődést akadályozó béklyóit lassan leráztuk magunkról, de újabb szűkös esztendők jöttek el. Európa, de szinte a teljes világ körülöttünk különböző mértékben, de válságban van, és benne Magyarország is. Nem volt még időnk bármennyire is igyekeztünk megerősödni, felzárkózni, és így a kiszolgáltatottság ránk fokozottan érvényes.

Magyarország számára az egyedüli kiaknázható kincs: a *humán erőforrás*. Az iskolával szemben támasztott cél: az ország versenyképességének növelése az oktatás segítségével. Ma már a rendelkezésre álló információkat nem képes egy ember birtokba venni. Emiatt az iskolának nem információ-sokaságot kell tanítania, hanem helyette a képességeket tanítani, fejleszteni, a való életre felkészíteni.

Nem szabad sűríteni a tanulást, konkrét információk enciklopédikus elsajátítása felesleges, a tanulókat nem szabad túlterhelni. De az életük megformálásához elengedhetetlenül fontos ismereteket meg kell tanulniuk, és jól be kell gyakorolniuk. Olyan szaktudással, szakképzettséggel kell rendelkezniük, melynek segítségével képesek lesznek önmaguk és családjuk fenntartására.

A megvalósítás érdekében a 16 évre csökkentett tankötelezettségi kor ellenére el kell érni, hogy minden gyermek legalább választott szakmáját elsajátítsa, és ha lehetséges, akkor érettségi bizonyítványt is szerezzen. A lemorzsolódást minden eszközzel meg kell akadályozni, mert a szakképesítés nélkül iskolát elhagyó fiatal nem lesz képes megállni a helyét az életben.

A valós életre kell a tanulókat felkészíteni, képességeiket fejlesztve. Tudásukat folyamatosan meg kell majd újítaniuk felnőttkorban is, erre kell őket rávezetni, mert a modern társadalom és gazdaság csak így működhet. Az *élethosszig tartó tanulás*, a továbbképzések, az állandó megújulás lehet csak egyéni sikerük záloga. A modern technikai eszközök, az informatika világában az ember-ember kapcsolatot az ember-gép kapcsolata váltotta fel. Ezen negatív irányú változás csak a *nevelés* segítségével ellensúlyozható. Teljesítményelvű pedagógia helyett nevelésközpontú szakmai kell, ugyanis csak a sikerorientált személyiség maradhat talpon a jövőben.

De mi a nevelés? Mik a legfontosabb értékek?

Neveléssel az egyén értékesebbé válik. A nevelés nem más, mint *értékteremtés*. „Az egész világot a tökéletesség állapotába lehet emelni a harmonikus neveléssel”. A nevelést több tényező alakítja, formálja:

- maga a nevelendő személy,
- a tanár saját egyénisége,
- az oktatáspolitikai közeg.

Ez utóbbi a nevelés erősítését szorgalmazza az oktatás mellett.

A nevelés értékteremtést jelent, de ma *értékválság* van Magyarországon. Nőnek a társadalmi különbségek az országon belül, a piaci törvényeknek sok vesztese van. Ez feszültséget okoz, rányomja bélyegét az emberi kapcsolatokra. Az iskola viszont hozzájárulhat a társadalmi szolidaritás fenntartásához a társadalmi esélyegyenlőség növeléséhez.

Nagy a bizonytalanság azonban abban, hogy milyen értékeket teremtsünk, illetve közvetítsünk a nevelés által. Szinte minden kor megteremti a maga értékeit.

Ez persze nem jelenti azt, hogy nincsenek állandó értékek, melyet a nevelés során közvetíteni ne lenne alapvető feladat, követelmény.

Akkor cselekszünk helyesen, ha a nevelési folyamat kettős kritériumnak felel meg: egyrészt közösségfejlesztő jellegű, másrészt az egyén fejlődést is elősegíti. Ez közelebbről azt jelenti, hogy a nevelés keretében törekszünk a gyerekek szociálisan értékes, tehát közösségfejlesztő, valamint önfejlesztő magatartás- és tevékenységformáinak a megerősítésére.

Az iskola hagyományos feladata az erkölcsi értékek átszarmaztatása. Minden társadalom azt igényli az iskolától, hogy azon értékek elfogadására nevelje az ifjúságot, mely értékeket a társadalom preferál. Az iskola ezt a feladatot nem mechanikusan látja el. Tudatában van annak, hogy minden társadalomban változóban vannak a társadalmi értékek is, hogy az ifjúság nem csupán megőrzője a mindenkorin erkölcsi értékeknek, hanem azokkal együtt él, azokat továbbfejleszteni képes tagja a társadalomnak.

A mai társadalom, így az iskolák is érzékelik az átalakuló gazdasági, politikai környezetben jelen lévő értékválságot. A régi értékrend már nem, az új még nem működik tökéletesen.

Napjaink közoktatásának nyugodt kiegyensúlyozottságra lenne szüksége, kiszámíthatóságra, tervezhető jövőképre. Sajnos ez hiányzik ma a közoktatás, de a felsőoktatás világából is. A szülő-diák-oktató hármass emiatt oly bizonytalan a jövőt illetően. A változások helyett a nyugalom éveinek bekövetkeztét várjuk, amikor biztos és valós válaszokat adhatunk a szülők és diákok feltett kérdéseire. Ma legtöbbször sajnos csak feltételes módban válaszolhatunk.

Ha ez megváltozna, akkor alakulhatna ki diákjainkban a bizalom velünk és az iskolával kapcsolatban. Egy ilyen biztos alapokon nyugvó, már kipróbált és sikere felől megbizonyosodott oktatási rendszer kínálhat biztos egzisztenciát, pozitív jövőképet gyermekeinknek. A tudás, a tehetség ennek segítségével nyerhetné vissza régi rangját.

I. A szakmai oktatás szakmai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

1. Az iskola szakmai hitvallásának kialakítása:

Az iskola szakmai hitvallásának kialakítása azon értékvezérelt irány megjelölésének a folyamata, amelyet az intézmény működésének valamennyi mozzanatában tudatosan érvényesíteni kíván.

Öt fontos mozzanatot kell figyelembe venni a meghatározás előtt:

- **A nevelőtestület elképzeléseinek felmérése**

A szakmai hitvallás kialakításában a nevelőtestület egészének részt kell vennie, és konszenzusos megállapodásra törekedni. Azért fontos ennek a hangsúlyozása, mert minden oktató csak azzal tud azonosulni, ami megfelel szakmai meggyőződésének és tapasztalatainak, valamint amelynek megfogalmazásába aktívan bekapcsolódik.

- **Az iskola helyzetének elemzése**

Az iskola céljainak meghatározása nem képzelhető el egy alapos helyzetelemzés nélkül.

Ez nem más, mint az iskola eddigi tevékenységének, feltételrendszerének, a környezetben betöltött szerepének és az iskolázásban érintettek szükségleteinek – az iskolával szemben támasztott elvárásainak – feltérképezése.

Az iskolának figyelembe kell vennie a társadalmi erőteret, azokat a helyi adottságokat, amelyek között működik. Csak akkor képes fejlődni, ha úgy működik, és olyan szolgáltatásokat nyújt, amely vonzza a gyerekeket és szüleiket, ha jó hírnevet és elismerést szerez környezetében, vagyis az ott megfogalmazandó igényekre válaszol.

- **Az iskolába érkező gyereket ért hatások**

A diákok eltérő szociális környezetből érkeznek. Az összes faktor közül a legnagyobb jelentőségű a család, amelynek hatását a legkorábban érzékeli a gyermek.

A család és a szülők helyzete magában foglalja a

- szociális körülményeket,
- életmódjukat,
- a szülők foglalkozásának jellegét és képzettségi szintjét is.

Mindez jelentős mértékben befolyásolja a gyermek gondolkodását, viselkedését és az egész személyiségét. A szülő által nyújtott tudatos, célirányos nevelés mellett a gyermekre a család belső atmoszférája is hat. Ez a ráhatás a gyermek élete folyamán felhalmozódik, és átértelmeződve beépül személyisége struktúrájába.

Az utóbbi években tanúi vagyunk a társadalom polarizálódásának. Vannak családok, amelyeknek nincsenek anyagi gondjaik, ugyanakkor a gyermek nevelésére sincs elég idejük. Mások perifériára kerültek, és a kilátástalanság, a céltalanság jellemzi őket. Az utóbbiak száma az elmúlt évtizedben megsokszorozódott. Ezen családok gyermekei céltalanok, nem hisznek a jövőben.

- a) Befolyásolja a tanulót a társadalmi környezet is. Nagy különbség lehet a városi és vidéki gyerekek között. Természetesen más hatások érik a tanulót, ha bejáró vagy albérletben lakik, illetve kollégiumban éli le középiskolai éveit.
- b) Fontos lehet az általános iskola, amelyben a gyerek sok évet töltött, ahol különböző hatások érték: megtanították a tanulásra, a viselkedés szabályaira, kialakították érdeklődő, fejlődni akaró személyiségét.
- c) Természetesen hatott és hat a gyermekre a saját korosztálya is. A serdülőkor egyik tendenciája, hogy az ifjú a szülőktől, a tanároktól, általában az idősebbektől az azonos korúak felé fordul.

Az azonos korúak hatásának fokozódása egyaránt megnyilvánulhat:

- a magatartásban (fokozódik az azonos korúak között eltöltött idő részaránya a szülőkkel eltöltött időhöz viszonyítva),
- az értékorientációban (az azonos korúak között elfogadott normák fontossá válnak),
- és az emóciókban is (fokozódik az azonos korúak elismerésének az igénye).

Mindezekkel tisztában kell lennünk, amikor az iskola alapvető nevelési feladatait meghatározzuk.

- Aktuális szemléletváltás a nevelésben

A oktató sokrétű tevékenységet végez, és egy igen komplex folyamat megismerésére, befolyásolására van kötelezve. A társadalmi méretű változások az ő személyén keresztül éreztetik legközvetlenebbül hatásukat a tanuló felé.

Azonban az iskola és a család közötti határ manapság átalakulóban van. Természetesen védettséget élvez az egyes ember (diák, szülő, tanár) intim szférája.

A diáknak joga van megtagadni az olyan kérdésekre adott válaszadást, amelyek átlépik a személyes szféra határvonalait.

Együttműködés a nevelésben: a nevelőmunka sikere nagyrészt azon múlik, hogy sikerül-e a diákat érdekeltté tenni önnön nevelésében, felkelteni benne az önnevelési igényt. Ez a oktató és a diák együttműködését felételezi a nevelési folyamat egésze során. A nevelt személynek joga van részt venni saját fejlesztésében, ezért a tervezés során az ő nézőpontját is célszerű figyelembe venni.

- A diákönkormányzat és a szülői munkaközösség véleményének kikérése

A nevelés alanya a diák, ezért a nevelésben egymásra utalt oktató és szülő, szükséges tehát, hogy nevelési céljaikat egyeztessék, az alapvető célokban egyetértsenek. Nélkülük a oktató munkája nem vezethet sikerre.

A fenti 5 mozzanat együttes figyelembevételre elengedhetetlenül szükséges az iskola nevelési alapelveinek kidolgozásához.

Az iskola valamennyi évfolyamára vonatkozóan érvényes a központi kerettantervek által kidolgozott helyi tantervünk.

2. Az iskola szakmai hitvallása, nevelési alapelvei:

Iskolánk az előző pontban megnevezett elemzések, szempontok alapján dolgozta ki nevelési alapelveit, céljait, feladatait, a szakmai munka módszereit, eszközeit és eljárásait.

Ezek közül a legfontosabbak a szakmai alapelvek, melyek a célok, feladatok módszerek irányító elveit képezik.

Olyan kiindulópontok ezek, melyek megalapozzák az iskolában folyó nevelő munka lényegét.

Az iskola nevelési alapelvei:

a) Iskolánk világnézetileg, politikailag semleges.

b) Gyermekközpontú iskola vagyunk.

Arra törekszünk, hogy az iskolához pozitív érzelmek fűzzék a gyereket, olyan helynek érezze az iskolát, ahol jó lenni, ahol sok öröm éri, ahol olyasmit lehet tanulni, ami később az elismerés, a siker forrása lehet.

Az iskola olyan hely legyen a tanuló számára, ahol dönteni, választani, kockázatot vállalni lehet, ahol tág tér nyílik ennek gyakorlására, tapasztalatok szerzésére.

Azt érezze a gyermek, hogy az iskolában felelősséget kell vállalnia önmagáért és másokért, ott betartandó szabályok vannak, melyek létrehozásában éppúgy joga és kötelessége közreműködni, mint a betartásukban és betartatásukban.

c) A nevelésben a következetesség irányítja az oktatókat.

Nevelési módszereinkben megpróbálunk következetesek lenni, a tanuló tudja milyen tevékenységére, hogyan reagál majd az oktató, miért kap dicsérő szót, miért elmarasztalást. Ha az iskolába lépésétől a diák ezt tapasztalja, és a kijelölt irány jó volt, akkor a nevelés célhoz vezet. A különböző nevelő hatásoknak az iskolán belül tehát összhangban kell lenniük.

c) A tanár-, diák-szülő kapcsolat kiegyensúlyozottsága, folyamatossága.

Az oktató a szülői házzal együtt veszi ki részét a gyermek neveléséből, ezért elengedhetetlenül szükséges a kapcsolattartás a közös cél elérése érdekében. A nevelési folyamat azonban nem lehet sikeres, ha a nevelendő gyermek ehhez tevékenységével nem járul hozzá. Tehát mindhárom fél együttes munkája, együttműködése hozhat csak eredményt.

A gyermek nevelése csak tevékenység útján történhet. Ebbe beletartozik az önállóság és a kezdeményezés, ezáltal bontakozik ki a tanulói aktivitás.

A másik oldalról pedig a oktató egész lényével, egyéniségével is nevel, és ezt teszi beszédének hangsúlyával, a kérdésekre való reagálás idején, vagy amikor matematikát vagy bármit tanít, de egy tanórán kívüli iskolai program idején is. A

nevelés tehát nem választható el a nevelő és nevelendő személyek tevékenységétől.

d) Nevelés a közösségen keresztül.

A gyerek közösségben él, ez életének közege, az ember csak közösségben létezhet. Az egyénre nemcsak közvetlenül, hanem a közösségen keresztül, mint a közösség egy tagjára is hatunk.

Az ember, így a diák is vágyik az elismerésre, és azt csak a közösség révén nyerheti el. Ezért ez lesz a hajtóerő a közösségteremtésben. Az ember társadalmi lény, és vágyik arra, hogy ezt megtapasztalhassa. Mégis a mai hazai viszonyokat nem hatja át az együttműködés vágya, helyette a szorongás, a félelem, a bizalmatlanság a jellemző. A oktató ezt nem tudja megváltoztatni, csak enyhíteni tud a problémákon. Fel kell fedeztetnie a diákokkal, a másokkal való együttműködés örömeit. Az egyénnek kell megtapasztalnia saját értékeit a közösségben, ahol megkritizálják, de el is ismerik, mert „Hiába fürösztöd önmagadban, csak másban moshatod meg arcodat.”

Mert a közösség gazdagítja az emberi életet. Az együttesség élményét hozza a személyes érintkezés, a közös emberi vonások, az azonos élethelyzet, az összetartozás érzése, az együttlét örömforrása. Az együttesség élményén túl az együttműködés a másik ismerve a közösségnek. A szolidaritás érzés, egymás kölcsönös segítése, a közös produktum értékessége, a közös munka öröme. Ezek után a közös ügy nemes üggyé válik, az összetartozás élményét eredményezi, a bizalom, az önzetlenség, tisztelet mások szokásaival szemben, áldozatvállalás – mindezek a közösségélményből fakadnak és gazdagítják a személyiséget, fejlesztik azt.

e) Kiindulópont az optimista felfogás.

A nevelésben mindig abból kell kiindulni, hogy minden gyermekben van olyan pozitív vonás, mely az eredményes ráhatás kiindulópontja lehet. Ezen túl pedig a diák személyét mindig pozitívan kell értékelni, mindig a pozitív értékeket kell hangsúlyozni.

3. A nevelő-oktató munka céljai, feladatai

A nevelő-oktató munka céljainak, feladatainak meghatározásakor irányító elvül az előző fejezetben meghatározott nevelési alapelvek szolgáltak. Egy

mondatban megfogalmazva nevelési célunk a gyermek személyiségének, képességeinek a legsokoldalúbb, legszínvonalasabb fejlesztése.

Ez egy összetett folyamat, mely a következő részterületekre ágazik szét:

a) *Családi életre nevelés*

A fiatalok többsége számára a magánszféra értékei: a család, a barátság, a szerelem nagyon fontosak. Iskolánk nevelési rendszere is családpárti. A család az egymással szemben elkötelezett és egymásra utalt személyek, generációk jogilag vagy társadalmilag elismert közössége. Tagjait érzelmi, támogató, gondozó, szellemi, lelki kapcsolat és felelősség köti össze. Tehát fontos erkölcsi értékek jelennek meg a családon belül, melyek megléte boldogságot, kiegyensúlyozottságot okoz. Az iskola a nevelés, oktatás során életmód- és életvezetési stílusokat közvetíthet modellként, hogy elősegítse a majdani harmonikus családi élet megteremtését.

b) *Felelős állampolgárrá nevelés (közéleti nevelés)*

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, a szakmai, kulturális közösség életében és/vagy a politikai életben.

A tanulót a környezetében zajló események ismerőjévé, részesévé akarjuk nevelni. Olyan részvétel ez, amelyet a megfelelő tudás, a társadalmi együttélés szabályainak betartása, az erőszakmentesség jellemez.

A tanuló ismerje jogait és kötelességeit, ne csak az iskolában, hanem a társadalomban is fogadja el a demokráciát, mint értéket. Ebben a folyamatban az iskola fontos szerepet tölthet be, alapvetően az iskola segítheti elő a tanulók aktív állampolgárrá válását.

Fontos az, hogy a fiatalok képesek legyenek saját állásfoglalás kialakítására és az önálló problémakezelést lehetővé tevő autonómiára. Legyenek képesek a saját előítéleteikkel való szembesülésre, ezek leküzdésére, illetve a másság elfogadására. Itt meghatározó értéké válik a pluralizmus. Feltehető a kérdés miképpen élhetnek együtt különböző meggyőződésű emberek? A válasz egyszerű: tudomásul kell venni a sokféleséget, bele kell helyezkedni mások helyzetébe, gondolataiba. Ez az egyénnel szemben hármas követelményt támaszt:

- tolerancia,

- empátia (belehelyezkedés),
- szolidaritás.

Vagyis el kell fogadni a másik embert a másságával együtt. Ez egy nagyon nehéz nevelési feladat, viszont törekedni kell a megvalósítására, hiszen mindez már mikro szinten az iskolában indul. Először itt kell megvalósítani, és ha ez sikerül akkor, az életbe kikerülve a munka világában, felnőtt korban is van esély elérésére.

c) *Értékes munkavállalóvá nevelés*

Az iskolának célja a tanulónak társadalmi munkamegosztásra való optimális felkészítése. Az iskola korszerű, általános és szakmai műveltséget közvetít. Az iskola célja, hogy segítse a tanulók további életét, a munkavállalói létre, a továbbtanulásra való felkészítést. Ennek legfontosabb összetevője a képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése.

Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra.

Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világról, biztosítani kell azt, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez elengedhetetlenül fontos a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése.

Sokszor az okoz problémát, hogy nincs elég önbizalma a diáknak, nem pozitív az önképe. Azonban az életbe kikerülve a fiatalnak különböző területeken kell megállnia a helyét, különböző szerepeknek kell megfelelnie. Ezért a pozitív énkép kialakításához az iskolának hozzá kell járulnia. A siker egyik titka, ha a tanár azt erősíti a diákban „Én tudom, hogy Te meg tudod csinálni”. Meg kell tanítani a gyereket arra, hogy tudja elfogadtatni magát, tudja értékelni saját magát, ezáltal mások tiszteletét, megbecsülését kivívni, mert ennek hiányában az örök vesztes érzése kíséri egész életen át.

A gazdálkodás és a pénz világának ismerete elengedhetetlenül fontos a minket körülvevő világ megértésében. E tudás nélkül nem érthetjük meg a körülöttünk zajló folyamatokat.

Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat. Ki kell alakítani azt a képességet, hogy egyensúlyt találjanak a rövidebb és

hosszabb távú előnyök között. Meg kell őket tanítani a pénzzel való helyes bánásmódra.

d) Személyiségfejlesztő nevelés és oktatás

Az egyén maga határozza meg tevékenységének irányát, és aktivitásának mértéke és színvonala is nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól. Ezért fejleszteni kívánjuk a tanulók önismeretét, együttműködési készségét. Hozzá akarunk járulni életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához. A fokozatosság azt jelenti, hogy először önmaguk megismerése a cél: erényeik felismerése és erősítése, a kiküszöbölhető hibák korrigálása, önmaguk elfogadása és elfogadtatása. Ki kell alakítanunk bennük az önfejlesztés igényét. Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és az önkontroll, a felelősség önmagunkért, az önállóság, az önfejlesztés igénye, az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság. Ennek eredményeképpen mód nyílik a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek kialakítására is, ez pedig az eredményes tanulást vonhatja maga után, ezáltal pedig nő önbecsülésük, hit önmaguk erejében.

e) Egészségre nevelés

El kell fogadtatni az egészséget, mint alapértéket a tanulókkal, fel kell kelteni bennük az egészségmegőrzés igényét. Meg kell előzni az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulását, illetve probléma esetén segítséget kell nyújtani ezek leküzdésében. Egészséges életmódra kell neveljük őket. Ebbe több terület is beletartozik:

- a szexuális kultúrára nevelés,
- az aktív pihenés,
- a test- és szépségápolás,
- a sport,
- a stressz-kezelés,

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékként való tiszteletére is nevel. Ösztönözni kell őket az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakítására. Emellett az iskolának fejleszteni kell a beteg, sérült, fogyatékos emberek iránti

elfogadó és segítőkész magatartást. Fel kell készítenünk gyerekeinket a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások kialakításában nagy szerepet kell, hogy kapjon az iskola. Eléréséhez iskolánk egészségnevelési programja nyújt segítséget.

f) *Esztétikai nevelés*

Teret akarunk adni a színes, sokoldalú iskolai életnek, ezen belül a tanulás mellett a szórakozásnak is. Váljon a tanuló szükségletévé a nevelés során az esztétikus környezet, a szabadidő tartalmas eltöltésének igénye, és lehetőségei szerint annak megvalósítása. Addig nem veheti birtokába a világot a maga végtelen gazdagságában, sokszínűségében a fiatal, amíg nem képes önálló esztétikai tevékenységre. Az iskolai esztétikai nevelésnek két egymással szorosan összefüggő célja van: az egyik a művészi alkotások befogadására való nevelés (alkalmassá váljanak a művészi alkotások tudatos élvezésére, a fiatalok legyenek nyitottak, fogékonyak a kultúra iránt), a másik a művészet által való nevelés.

Az esztétikum sokféle formában jöhet létre a valóság különböző területein. A *magatartás esztétikuma* például: fegyelmezett, udvarias, kulturált magatartást jelent, egymás iránti tiszteletet, megbecsülést, szeretetet. De ez csak közösségben bontakozhat ki. A bennünk élő nemes emberi tartalmak magunkba zárva mit sem érnek.

A *munka esztétikuma* az alkotás gyönyörűségét, a munka iránti lelkesedést, a jól végzett munka fölötti megelégedést jelenti.

g) *Alapvető erkölcsi értékek megismertetése, elfogadtatása*

Ezek közé tartozik:

- a kötelességérzet,
- a felelősségérzet,
- a becsületesség,
- a tolerancia,
- a szeretet, a megértés.

A oktatónak ezen értékek elfogadásáért percről-percre meg kell küzdenie. Mai világunkban nem divat a fenti értékek betartása, és sajnos a tanuló lépten-nyomon azt tapasztalja, hogy a felnőttek sem mutatnak jó példát ezen a téren. E miatt nehéz a oktató feladata.

h) Kreativitásra nevelés

A diákok mindegyike rendelkezik kreatív képességekkel. Az oktatási rendszer akaratlanul is eddig olyan korlátokat emelt, amelyek akadályozták a tanulók kreativitásának kibontakozását.

Ezeket a korlátokat kell ma felismerni és elmozdítani. A kreatív gondolkodás valójában a korábban egymással kapcsolatban nem lévő dolgok vagy fogalmak összekapcsolása.

Ennek azonban vannak korlátai. A magától értetődő megoldást könnyebb elfogadni különösebb gondolkodás nélkül. Máskor, ha új ötlet születik, el lehet hessegetni azzal az indokkal, hogy ez „őrültség”. Azonban kreatív helyzetekben ezeknek a gátló tényezőknek nincs helyük, csökkenteni kell az erejüket, meg kell tőlük szabadulni. Olyan légkört kell teremteni az iskolában, amelyben az ötletek szabadon szárnyalhatnak, és elfogadtatásra találhatnak.

4. A nevelő-oktató munka módszerei, eljárásai, eszközei

A nevelés és oktatás szoros egységet képez. Szinte szétválaszthatatlanok egymástól. A oktató, amikor oktat, egyben nevel is. A nevelés eddig háttérbe szorult. Az utóbbi időkben lassan elfoglalja fontosságának megfelelő helyét.

Az információdömping helyett ma már elfogadott, hogy a tanuló képességeit és személyiségét kell fejleszteni. Sokkal jobban hasznosíthatja mindezt majd felnőtt életében, mint a bemagolt adatokat, amik a következő témazáró dolgozatra már el is tűnnek emlékezetéből, hiszen kell a hely az újnak. Inkább készséget kell kialakítani, tanítani a gyerekeknek, eligazítani abban, hogy mi vár rá a való életben, hogy védheti ki a csalódásokat, hogy lehet sikeres felnőtt.

Az oktatással kapcsolatban pedig a fontos ismeretek a gyakoroltatásával sokkal többet érünk el, mint sok kis információ követelésével. Inkább a logikus összefüggésekre kell rávezetni a tanulót, hogy ő maga is a felfedezés erejével akár a következő lépést már ki tudja következtetni. Így nemcsak sikerélményt okozunk tanulóinknak, hanem még kedvüket is megnöveljük a következő órára való készüléskor.

Mindezek figyelembevételével most már csak a nevelésre koncentrálva - de fenntartva azt a megállapítást, hogy nincs oktatás nevelés nélkül – a következő módszereket, eljárásokat, eszközöket alkalmazzuk nevelőmunkánk során:

a) A nevelő-oktató munka módszerei iskolánkban

A nevelés céljainak, feladatainak megvalósítását az alkalmazott módszerek segítik elő, melyek a oktatótól nagy igényességet és sokrétűséget kívánnak meg. A oktató személyisége, vezetői stílusa befolyásolja a tanulók aktivitásának, együttműködési készségének kedvező vagy kedvezőtlen alakulását. A nevelés folyamatában a tudatosítás, az érzelmekeltés, a meggyőzés sokféle formája alkalmazható.

A tanuló magatartását formáló módszerek közül fontosak:

- ösztönzés,
- serkentés,
- biztatás,
- ígéret,
- helyeslés,
- elismerés,
- dicséret,
- jutalmazás,
- utasítás,
- parancs,
- kényszer,
- büntetés.

Érvényesülnie kell a oktató módszereiben a tanulók személyiségének a megbecsülése. Ez kizár minden szeszélyt és önkényeskedést, kerüli a szorongást, megfélemlítést kiváltó elemeket. A oktató módszereit a nyíltság és a következetesség kell, hogy jellemezze.

A nevelési módszereknek rugalmasnak kell lenniük, mert hiába tervezzük meg őket előre, a nevelő hatások, eredmények figyelembevételével felül kell vizsgálni, és ha szükséges módosítani rajtuk. Ha a tanár képes lemondani „hatalmi pozíciójáról”, és „mindentudó szerepéről” ha nem gondolja, hogy a diák problémáit is neki kell megoldania, akkor juthat el azokhoz a kommunikációs formákhoz, amelyek megkönnyítik az együttműködést a diákkal.

- Míg a *passzív hallgatás* a oktató részéről még nem elégíti ki a kölcsönös, kétoldalú beszélgetés iránti igényt, addig a *megerősítő reagálások* már jobban jelzik a diákoknak, hogy a oktató odafigyel rájuk.
- A *segítő kérdések* azt jelentik a diák számára, hogy a tanár meg akarja hallgatni őt, és időt szán arra, hogy a tanácsadója legyen.
- A teljes sikert az *aktív hallgatás* hozza meg. Ez érezteti a diákokkal, hogy gondolataikat, érzéseiket tiszteletben tartják, megértik és elfogadják. Segíti a diákokat abban, hogy emberinek fogadják el saját érzéseiket és megkönnyíti a mélyen rejlő, lényeges problémák feltárását. Beindítja a problémamegoldó folyamatot, de meghagyja a diáknak a megoldás felelősségét.

A oktató *empátiás képessége*, illetve annak hiánya nagyban meghatározza az empátia alkalmazásának lehetőségét a nevelőmunkában. A tanári munkában az empatikus megértésre különösen akkor van szükség, amikor a diák bizonytalan, fél, zavart, szorong, problémákkal küszködik, meginog az önértékelése.

Az iskolai nevelőmunkában a oktátónak reagálnia kell a társadalmi valóság változásaiból fakadó újabb és újabb kihívásokra. A *tanárnak és* nevelése által a *diáknak is toleránssá* kell válnia. Persze a türelem, az elfogadás, a belátás nem jelent közömbösséget, de nem azonos azzal sem, hogy mindent egyaránt és egyformán értékesnek tekintünk. Jelenti viszont azt, hogy tudomásul vesszük, ami számunkra nem, az a másoknak még fontos lehet. Tisztában vagyunk azzal is, hogyha valaki nézeteivel, álláspontjával szemben fenntartásunk, vitánk van, az nem jelenti egyben a másik emberségének, emberi mivoltának megkérdőjelezését. A *megértés* az első lépés az elfogadásig vezető úton. A toleráns magatartás főként abban fog megnyilvánulni, hogy azokat, akikkel nehéz, gátolt az együttműködés mennyire vagyunk képesek elfogadni, és a velük kialakult konfliktusokat megoldani.

Ennek a toleráns magatartásnak a szükségessége lépten-nyomon előjön az iskolában. A oktató és a diák között, de a diák-diák között is. Ha a oktató jó példával járt elől, és diákjait is erre a toleráns magatartásra nevelte, akkor ezek a konfliktusok diák-diák között legtöbbször feloldódnak. Ha mégsem, akkor a toleráns magatartás kialakítását a oktató részéről tovább kell erősíteni az iskolában.

Az *együttműködési készség erősítése* szintén nevelési módszereink közé kell hogy tartozzon. A csoportos tevékenységen keresztül a gyerekek megtanulják és gyakorolják is a közös munka szabályainak szerepét.

Az értékek tisztelete, megbecsülése olyan nevelési feladatokat tartalmaz, amelyek segítségével a gyerekek képesek és készek mások értékeinek felismerésére és elismerésére: ez a nyitott, érdeklődő, barátságos odafordulás a másikhoz. A oktató ezt látván úgy érzi, volt miért dolgoznia, munkájának beérett gyümölcse.

Az utóbbi eléréshez jelentős segítséget adhat *kiegyensúlyozott értékelő tevékenységünk*.

b) A nevelő-oktató munka eljárásai, eszközei

Az *eljárások* valójában a nevelési módszerek konkrét alkalmazásai meghatározott, specifikus körülmények között. Mindez adott esetben a nevelő aktivitásától, találékonyságától, a szakmai intuíciótól függ.

Az *eszközök* pedig olyan tárgyakat, jelenségeket, tevékenységi formákat jelentenek, melyeket a nevelés céljából felhasználunk. Idesoroljuk a tanulók főbb tevékenységi formáit is: a sportot, a szabadidőt, a kulturális tevékenységet. De idetartozik eszközként a tanár magatartásformáló ereje is, vagy külső segítség igénybevétele nagyobb probléma esetén (pl.: szakmai szakszolgálat, külső előadók meghívása) és a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás. Ilyen még a mindennapi odafigyelésünk a diákok felé, az adott esetben történő segítségnyújtás, a folyamatos kommunikáció.

A nevelési módszerek, eljárások, eszközök segítségével valósítjuk meg kitűzött nevelési céljainkat, feladatainkat. Bízva abban, hogy tanulóinkat a szépre, a jóra tanítjuk és ha néha szigorúak is módszereink, ennek ellenére az ő javukat szolgálják.

Záró gondolatok

A nevelő-oktató munka alapelveinek, céljainak, módszereinek megfogalmazása után feltehető a kérdés: Van-e értelme mindezeknek? A technika fejlődése által jobb lett-e a világ? – kérdésre kérdéssel válaszolunk. Ezt az utóbbi kérdést már Arany János is megfogalmazta magában. Ma csak azt válaszolhatjuk rá: nem. Az ember nem lett jobbá a technikai csodák segítségével sem, sőt...

A probléma az, hogy nem a világot, az embert kell jobbá tenni a nevelés segítségével. És ezáltal lehetne önmegváltásról, családmegváltásról, világmegváltásról beszélni. A végső válasz: a ***nevelés által jobb lesz az ember, és így általa a világ is jobb lehet.*** Ha a oktató az iskola világában ehhez bármilyen

kis szinten is hozzájárulhat, akkor már megéri, és érdemes küzdeni, mert „csak egy szereteteli együttélésben megvalósuló neveléssel tartható fenn a világ”.

II. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos szakmai feladatok

A személyiségfejlesztés az önfejlődés elősegítése, a belső lehetőségeket kicsaló és azokat társas kapcsolatokban kipróbáló öntapasztalás folyamata, amelynek során arra építünk, ami a személyiségben lehetőségként adott. A tanulók személyiségfejlesztése, harmonikus, öröm- és alkotóképes emberré nevelése megkívánja azt a nevelési többletet, amelyben a világra vonatkozó ismeretekkel szinkronban fejlesztjük neveltjeink belső, pszichikus világát, társas kapcsolati és egyedi személyiségi készségeit is. Az évekig tartó együttes munka, tanulás során elő kell segítenünk a tudásnak és az emberségnek, az intelligenciának és a cselekvőképességnek, az önkibontakoztatásra és önfejlesztésre való készségnek a fejlődését. Ezt akkor szolgálhatjuk leginkább, ha mintát adunk arra, miképp viszonyuljon a tanuló önmagához és a világhoz, társaihoz és családi környezetéhez, valamint az iskolai helyzetekhez. Ezt a fejlesztőmunkát leginkább olyan élményekkel érhetjük el, amelyekben a diák önmaga rájöhet arra, hogy mire képes. Sőt, arra is, hogy ezt miként fogadják társai.

A nevelés gondja az iskolában a oktatóé, ezért valamennyi hasznos eszköznek az ő kezében kell lennie.

Iskolánkban a személyiségfejlesztést a következő négy konkrét szakmai feladat köré csoportosítjuk nevelői munkánk során:

1. Az értelem kiművelése terén elvégzendő feladatok:

- a megismerési vágy fejlesztése
- a tapasztalati és értelmező tanulás elsajátítása

2. A segítő életmódra nevelés területén elvégzendő feladat:

- a pozitív szociális szokások kialakulásának segítése

3. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés feladata:

- a mintaszerűen egészséges életmód ismérveinek megismertetése a tanulókkal
- a tanulói önértékelés rendszeressé válása a nevelő munka során

4. Az alkotóképesség, a kreativitás fejlesztése:

- a szabályhasználat képességének fejlesztése
- az iskolán kívüli fórumok egyre hatékonyabb kihasználása
- az önálló ismeretszerzés önfejlesztés igényének, képességének erősítése

A személyiségfejlesztés minden tantárgy tanításának része, minden tanár a saját szakterületén és egyéniségével formálja a diákot. A tanórán kívüli iskolai tevékenységek szerepe különösen fontos. A szabadidős tevékenységek összehangolása az ezért felelő oktató kiemelt feladata.

Modern korunk nem kedvez a stabil, kiegyensúlyozott személyiség megőrzésének. Ezért is oly fontos a oktató számára, hogy minden tanítványát egyéniségként, szuverén személyiségként kezelje, főképpen a kamaszkor idején, a felnőttkor küszöbén. Minden foglalkozás (óra alatti, szakköri, iskolán kívüli, személyes) fontos, hogy egyénre szabott legyen.

Diákjainkat mindenekelőtt egy olyan ritmusú életvezetésre kell megtanítanunk, amely testi-, lelki- és szellemi fejlődésüket szolgálja.

A családi háttér szerepéről külön tanulmányokat lehetne írni. Ha a szülők együtt is élnek, akkor is szembekerülhetünk a munkanélküliség és az alkoholizmus problémájával.

A gyermek a viselkedésmintáit nem csupán szüleitől szerzi, de a barátaitól is, s tán ebben a korban ez utóbbi a meghatározóbb. Amennyiben iskolán belüli kötésekről, kapcsolatokról van szó, ez látható. A problémás helyzet akkor állhat elő, ha az iskolán kívüli, úgynevezett deviánsabb csoportokhoz való tartozás esete áll fenn.

Amennyiben e külső, veszélyes hatások érik a tanulót (drog, túlzott alkoholfogyasztás stb.), ennek hatásait bármely nyitott szemmel járó kolléga észlelheti az órák alatti viselkedésen, levertségen, hiperaktivitáson, magatartászavaron. A tanár felelőssége, hogy megkülönböztesse az egyedi esetet attól, amikor már egy rossz irányba haladó életformával van dolga, ekkor már feltétlenül lépnie kell, hogy nagyobb baj ne történjen.

Az egyén maga határozza meg tevékenysége irányát, és aktivitásának mértéke, színvonala is nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól.

A személyiségfejlesztés területei

A serdülőkori válságok eltorzíthatják a személyiség formálódását, akadályozhatják a rendszer integrált működését. A személyiségfejlesztés legjellemzőbb területei az alábbiak:

Önismeret: a személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, a személyiség stabilizálása, az önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása.

A tanulás tanulása: a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kialakítása valamennyi tantárgyban.

Társas kapcsolatok: készség, képesség és igény a tartalmas, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.

Konfliktuskezelés: képesség és igény a konfliktusok konstruktív módon történő kezelésére, a megélt konfliktusok hasznosítására az önismeret fejlesztésében, társas kapcsolatok minőségének javításában.

Lelki egészség: a lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek és képességek kialakulása.

Testi egészség: az egészségnek, mint alapértéknek az elfogadása, az egészségmegőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, készség és képesség ezek leküzdésére.

Viselkedéskultúra: a mindennapi együttéléshez szükséges civilizációs szokások kialakulása és megszilárdulása.

Pályaorientáció: képesség a munkaerőpiacon történő eligazodásra, az egyéni vágyaknak, törekvéseknek a lehetőségekkel történő összehangolása. Felkészülés az „élethosszig tartó” tanulásra.

Jelenismeret: eligazodás a jelen társadalmi változásaiban, ellentmondásaiban, saját álláspont kialakítása a történésekkel kapcsolatban.

Felelős állampolgár nevelése: a jogok és kötelességek ismerete az iskolában és a társadalomban, a demokráciának, mint értéknek az elfogadása, közös szabályok, normák alkotásához és működtetéséhez szükséges szemlélet kialakulása, az általánosan érvényes normákhoz, igény és szándék a saját előítéletekkel való szembesülésre, ezek leküzdésére, illetve a másság elfogadására.

Globális problémák: a világ problémái iránti egyéni felelősség belátása, a kapcsolódó egyéni aktivitás terének megtalálása, a világ dolgai iránti érdeklődés, a folyamatos tájékozódás iránti igény felkeltése.

Gazdasági nevelés: Célunk, hogy a tanulók tudatos fogyasztóvá váljanak. Tudjanak bánni a pénzzel, okos döntéseket hozzanak hitel és megtakarítási kérdésekben. Tudják távol tartani magukat a marketinghatásoktól, képesek legyenek a fogyasztási javakat, szolgáltatásokat a maguk javára fordítani.

A tanulók személyiségének fejlesztése elsősorban a nevelőtestület, de az iskola valamennyi dolgozójának aktív közreműködésével valósulhat csak meg. Ebben a folyamatban a legfontosabb láncszem a tanuló osztályfőnöke. Az ő kitüntetett hivatása, hogy figyelje, kövesse és a lehetőségeihez képest irányítsa tanítványai személyiségének fejlődését.

Minden egyes tanuló – ha még nem is kiforrott, de – egyéniség. Mindegyikükre más módon lehet és kell is hatni. Van, akiben a szeretetvagy igen erős, más intellektusánál fogva lehet megnyerni, alakítani. Egyiknek erősíteni kell az önbizalmát, a másikat visszafogni, nehogy beképzeltsége eltávolítsa társaitól. Ugyanazt a külső magatartást, tettet az egyes tanulók belső motívumaitól és tulajdonságaitól függően mindegyiküknél másként kell megítélni. Más bánásmódot kíván az a tanuló, aki megbánja hibáját, és más az, aki továbbra is kitart mellette. A tanuló teljesítményét is mindig személyiségével, képességeivel egységben kell szemlélni. A korábbi szinthez képest a nagy erőfeszítéssel kivívott előrehaladás mindig megfelelő méltánylást érdemel.

Ehhez az apró nevelési alkalmakat is ki kell használni. A nevelés gyakorlatában erre a legkülönbözőbb helyzetek adódnak. Néhány perces folyosói beszélgetés, egy-egy érdeklődő szó, jó érzéssel, tapintatosan elejtett megjegyzés is nagyhatású lehet, ha nem „lelkizés” vagy „hegyi beszéd”, hanem olyan érzést kelt a tanulóban, hogy osztályfőnöke érdeklődik iránta, figyel a teljesítményére és magatartására, törődik vele, gondoskodik róla. Az osztályon belül figyelni kell azokra, akik súlyos gondokkal küzdenek, s problémájuk csak társadalmi segítséggel oldható meg.

Az egyes tanulók önismereti szintjének megállapításához alkalmazható eszközök a nevelési tevékenység során:

- személyes beszélgetés,
- konzultáció az osztályban tanító oktatókkal,
- beszélgetés a szülőkkel,
- célzott megfigyelés,

- családrajz,
- fogalmazásvizsgálat,
- kérdőívek
- csoportos beszélgetések, viták,
- tanórán kívüli spontán megnyilvánulások megfigyelése (kirándulás, diák-önkormányzati nap, stb.)

Életkori sajátosságok szempontjából talán a legnehezebb a 14-18 éveseket jellemezni, mert ebben az életkori periódusban már sokkal nagyobbak az egyéni eltérések, kevesebb az általánosan megnyilvánuló közös vonás.

Ebben a korban kiéleződnek az ellentmondások a törekvések és a lehetőségek között. Ebben az időszakban kell pályát, szakmát választani diákjainknak. A társadalmi nevelési tényezők sorába belép a munkahely, a maga sok pozitív és negatív hatásával. Ez az életszakasz ugrásszerű, minőségi változást hoz a tanulók testi és személyiségfejlődése szempontjából. Megfelelő irányítással (szakkörök, sportkör, továbbtanulási igény felkeltése stb.) elő lehet segíteni, hogy egy-egy tanulóban erősödjék az önfejlesztés igénye, amely az iskolai életen túli esztendőkből folytatódva eljuttathatja őt képességeinek csúcsára.

A személyiségfejlesztés során elengedhetetlen két változásnak a tudatosítása, amely nagyban befolyásolhatja a oktatók munkájának a mértékét és módját ezen a területen.

Számolni kell azzal, hogy a tanulók magánélete védettséget élvez, s az iskolának az érintettek hozzájárulása nélkül nem szabad beavatkoznia például egy-egy család életébe. A diákoknak joga van ahhoz, hogy ne engedjen – tanárainak se – betekintést személyes, intim szférájába. E körülmény feltétlenül korlátozza az önismeret-fejlesztés pszichológiai természetű lehetőségeit.

A jelen problémáival történő foglalkozás lényegét érintő változás, hogy legitimmé vált a pluralizmus. A legkülönbébb értékrendek, illetve értékrend-töredékek egymás mellett élésére, esetleg konfliktusára kell berendezkedni. Ezen körülmények között pedig felértékelődik a jelen problémáiról, időszerű jelenségeiről a tanulókkal folytatott érdemi dialógus, s egyúttal a gyermekek és fiatalok felkészítése a sokféle kiszámíthatatlan hatásra való optimális reagálásra.

A személyiségfejlesztés tehát az önfejlődés elősegítése, a belső lehetőségeket kicsaló és azokat társas kapcsolatokban kipróbáló öntapasztalás folyamata. A tanulók személyiségfejlesztése, harmonikus, öröm- és

alkotóképes emberré nevelése megkívánja azt a nevelési többletet, amelyben a világra vonatkozó ismeretekkel szinkronban fejlesztjük gyermekeink belső, pszichikus világát, társas kapcsolati és egyedi személyiségi készségeit is. Az évekig tartó együttes munka, tanulás során egyaránt elő kell segítenünk a tudásnak és az emberségnek, az intelligenciának és a cselekvőképességnek, az önkibontakoztatásra és önfejlesztésre való készségnek a fejlődését. Ezt akkor szolgálhatjuk leginkább, ha mintát adunk arra, miképp viszonyuljon a tanuló önmagához és a világhoz, társaihoz és családi környezetéhez, valamint az iskolai helyzetekhez. Ezt a fejlesztőmunkát leginkább olyan élményekkel érhetjük el, amelyekben a diák önmaga jöhet rá arra, hogy mire képes. Sőt, arra is, hogy ezt miként fogadják társai.

Az oktatónak tehát nagy hozzáértéssel kell ezt a feladatot ellátni minden tanórán, és tanórán kívül is, de elsősorban osztályfőnöki órákon.

III. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolának segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt, és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódó kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett, és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására. Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig mint életcélként kell értelmezni. Az egészségfejlesztés sarokpontjai a következők:

- az egész lakosságra irányul, és az együttműködésre épít
- az okok feltárására és a feltételek megteremtésére irányul a társadalom különböző szereplőivel való együttműködésben
- az egyén autonómiája érvényesül az egészséget befolyásoló döntésben és aktivitásban.

Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel.

A Szakképző törvény szerint (128. § (1)) a teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a oktatók a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi szakmai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéne területére terjednek ki.

A teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, és beilleszthető az átfogó prevenció programokba.

Célunk olyan egészségfejlesztő program kidolgozása, amelynek eredményeként a tanulóknál erősödjenek a személyiségfejlesztő hatások, csökkenjenek az

ártótényezők, és, hogy az iskola bejezésekor a diákok saját életükre alkalmazzák tudják az elsajátítottakat.

Képesek legyenek figyelemmel kísérni:

- viselkedésüket, az életvezetésük helyes alakítását,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülését,
- a betegségeket a korai szűrésekben való részvétel révén megelőzni,
- tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megőrzése érdekében,
- erősítsék a társas-kommunikációs készségeik fejlesztését és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztését.

Általános céljaink a következők:

1. Minden rendelkezésre álló eszközzel elősegíteni a tanulók, a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
2. Együttműködést alakítunk ki az egészségügyi és gyermekvédelmi szakemberekkel, a szülőkkel, diákokkal annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
3. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek, a szabadidő helyes eltöltésének.
4. Teret adunk a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást biztosító programoknak.
5. Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely tekintetbe veszi a tanulók és a oktatók jól-létét és méltóságát.
6. Az egészség megőrzésére törekszünk a tanulók, családjaik és az iskola dolgozóinak körében.

Az egészségi állapotot szakemberek szerint négy alapvető tényező határozza meg:

a./ genetikai tényezők,

b./ környezeti tényezők,

c./ életmód,

d./ az egészségügyi ellátó rendszer működése.

Az iskola a fentiek közül érdemi hatást az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és az életmódra, vagyis a két utóbbira tud gyakorolni.

Az *egészségfejlesztés* magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az önségítés feladatait, módszereit. Valójában az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi a gyerekeket és felnőtteket

az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal, egészségük javítására.

Egészségfejlesztési célunk iskolánkban: testi, pszichikai, szellemi szempontból egészséges fiatalok nevelése,

Módszereink:

1. Higiénikus, egészséges életvitel

- Az ember legfontosabb biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzőinek megismertetése (biológia órák).
- Emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség (osztályfőnöki órák).
- Egyén és közösség (osztályfőnöki órák).
- Kulturált viselkedés (osztályfőnöki órák).

2. Betegségek elkerülése, egészség megóvása

- Testi és személyi higiénia, tisztálkodás, öltözködés (osztályfőnöki és természetismeret, biológia órán)
- Személyi higiénia, öltözködés (osztályfőnöki órák)
- Közlekedés kultúra és biztonság (osztályfőnöki órák)
- Étrend (osztályfőnöki órák)
- Baleset-megelőzés, elsősegély-nyújtási ismeretek
- Testnevelési, tömegsport rendezvényeken való részvétel
- Bőrgyógyász és kozmetikus meghívása a tanszalonba, ill. a Diószegi Napokra

3. Lelki egészség megóvása, krízis prevenció

- önismeret, mely vonatkozik a fiatalok szociális egészségi és érzelmi állapotára, magatartásbeli hiányosságokra,
- stresszt oldó technikák: sikeres emberek életútjának bemutatása (művészek, tudósok),
- emberismeret, empátia egyéni képességek és célok összhangja (osztályfőnöki órán)

4. Függőséghez vezető motívumok feltárása, egészségkárosító szokások megelőzése

- egészségkárosító élvezeti szerek,
- serkentők, nyugtatók drogok,
- szenvedélybetegségek,
- függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása.

5. *A családi életre, szülővé nevelés témakörei*

- barátság, partnerkapcsolatok,
- a család funkciója, jelentősége,
- érzések – érzelmek – értékek,
- családtervezés,
- terhesség, szülés, csecsemőgondozás,
- AIDS és más szexuális úton terjedő betegségek,
- szülői felelősség – konfliktusok feloldása,
- családalapítás, családjogi törvény,
- betegbiztosítás, egészségügyi szolgáltatások igénybevételük módjai.

6. *Szabadidő – kultúra fejlesztése*

A mai családok életére a túlterheltség, a túlhajszoltság a jellemző, ezért a szülő „nem ér rá” gyermekével foglalkozni. Hiányzik az értékorientált nevelés, így fiataljaink gyakran nem tudják mi a helyes és helytelen szórakozási mód. A szociálisan hátrányos helyzetű tanulóinknál a család különböző okok miatt nem tudja ezt a feladatot ellátni, illetve nem megfelelően. Emiatt a kulturált szórakozás megtanítása rendkívüli jelentőséggel bír, hogy gyerekeink a stressz és unalom elől ne az alkohol, drog és egyéb pótcselekvések világába meneküljenek.

A kitűzött célok megvalósítása a tanuló, az egyén autonómiájára épül, hiszen ahogy nevelni nem lehet önmaga ellenében az embert, úgy egészséges emberré sem válhat senki anélkül, hogy ehhez önmaga ne járulna hozzá.

Az egészség pedig azáltal keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani. Erre kell ösztönözni diákjainkat, és rajtuk keresztül az új nemzedéket.

IV. A közösségfejlesztéssel, a szakképző intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Egy iskolában a feladatok végrehajtása nem oldható meg egy, esetleg néhány évfolyam szakmai munkájával, nem köthetők egy műveltségi területhez, egy

tantárgyhoz. Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról kell sok esetben gondoskodnia az iskolának, amelyeknek meg kell jelenniük szinte minden oktató ismeretközlő tevékenységében, igazodva az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez. Ezek az ellátandó feladatok az iskola szakmai értékközvetítő tevékenységének lényegét adják, amelyek célja elsősorban a személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés.

Ezek közé tartoznak:

- az erkölcsi ismeretek
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok, és azok részét képező ismeretek,
- az előítéletek felismerésére való képesség,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,
- a bűnmegelőzés,
- a drog-prevenció,
- fogyasztóvédelmi nevelés.

E körben minden oktatónak van feladata. Ahhoz, hogy a tanuló eredményesen dolgozhasson, biztosítani kell számukra a tudás megszerzéséhez szükséges jó klímát, azaz közösséget kell formálni az osztályból. Ez tudatos szakmai, szociológiai, pszichológiai ismereteket és azok alkalmazását követeli meg az osztályfőnöktől.

Sajnálatos és gyakran tapasztalható, hogy a diákokban alacsony szintű az egymáshoz való alkalmazkodás képessége vagy szinte teljesen hiányzik belőlük a tapintat, mások tisztelete. Egymás közt is gyakran kíméletlenek, szolidaritásuk felszínes, és általában a felnőtt világgal szembeni dacszövetség jellemzi őket. Nagy mértékű a kulturálatlanság: szinte természetes a trágár beszéd, fegyelmezetlen és senkire tekintettel nem lévő magatartás, az udvariatlanság, a bántó és sértő viselkedés az utcán. Gyakori a vandalizmus, a randalírozás. A oktatóknak a szülőkkel együtt közösen kell harcolniuk ezen negatív jelenségek ellen.

Fontos nevelési feladat a szociális képességek kialakítása és fejlesztése, ami a következő területeken nyilvánul meg:

- Kulturáltság a mindennapi érintkezésben, kommunikációban, viselkedésben,
- másokkal való együttélés, együttműködés,
- egymás elfogadása, tisztelete, segítése,

- a másság tolerálása, türelem egymás iránt,
- aktív részvétel a közösség életében, tevékenységében,
- a személyes érdekek összehangolása a közösség érdekeivel,
- önfegyelem, önkontroll.

Tanulóink pozitív személyiséggé formálódásához kellene a közös célkitűzések, erőfeszítések és élmények, az összetartozás érzése, az emberi kapcsolatok fontosságának felismerése.

A közösségi nevelés lehetséges színterei az iskolában:

- elsősorban az osztályközösségek és gyakorlati oktatási csoportok,
- egyéb iskolai szerveződések: szakkörök, sportkörök, iskolai diákönkormányzat
- közös programok: iskolai rendezvények, ünnepek, kirándulások, közös színház-, mozi-, múzeumlátogatások, diáknapok.

A közösség formálásában minden - a tanulókkal kapcsolatba kerülő oktató - részt vesz. Kiemelkedő szerepe van a csoport vezetőjének, osztályközösség esetén az osztályfőnöknek.

Középiskolában már lehet támaszkodni a tanulók korábban szerzett közösségi élményeire, tapasztalataira.

A középiskola első osztályába érkező gyerekek csoportjából közösséget formálni csak következetes nevelőmunkával lehet. Ezért az osztályfőnök munkája rendkívül összetett tevékenység. A kilencedik osztályba érkező 30-35, egymás számára idegen gyerekből kell az osztályfőnöknek közösséget kialakítani.

Az osztályfőnök legaktuálisabb feladatai a tanévkezdéskor:

- a gyermekek személyiségének, életkörülményeinek megismerése,
- a közösség és a közösségi érzés kialakítása,
- érzelmi kötődés kialakítása az iskola hagyományaihoz,
- bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása,
- közös értékrendszer kialakítása,
- az iskolai rend és fegyelem elfogadtatása,
- képességek szerinti teljesítmény elérése,
- a tudásvágy, a tanulási képesség kialakítása,
- távlatadás.

A gyerekek eltérő szociális környezetből érkeznek. Van közöttük helybeli, bejáró, vannak kollégisták, albérletben lakók is. Ugyanakkor különböző a család, az iskola és a társadalmi környezet is, amely eddig befolyásolta őket.

A közösség kapcsolatrendszerének megismerésére végezhetünk szociometriai felmérést, melynek során a következőkről kell tájékozódnunk:

- aktivizálhatóság,
- együttműködési képesség szintje,
- a tanulók társas helyzete.

Ezeket a sajátosságokat a közösség tagjainak esetében együtt kell látnunk, együttesen kell mérlegelnünk, érzékelnünk kell a változásait is, és a fejlesztésükre kell törekedni. Az erősebb, magasabb szintű közösség fokozza a személyiségnevelő hatást is.

A közösség alakításának folyamata és módszerei:

- A véletlenszerű együttléttől a szerveződésen át a tudatos együttműködésig és aktív cselekvésig kell eljutni.
- Legfontosabb egy aktív mag kialakítása az osztályközösségben, akik legelőbb képesek magukévá tenni a feladatokat és húzóerőt jelentenek társaik számára.
- Lényeges a bomlasztó elemek kiszűrése, negatív befolyásuk háttérbe szorítása.
- Célszerű a közösséget állandó, illetve ideiglenesen kisebb csoportokra bontani, majd kollektív megbízásokat adni, felszítani az egészséges versenyszellemet.
- Fontos, hogy legyen lehetőség olyan osztályfőnöki órára, ahol a tanulók megvitathatják a közösség életének fontos kérdéseit és feladatait, közös elhatározásra juthatnak.

A végső cél, hogy az egyes tanulóközösségek ne izolálódjanak és ne csupán önmagukban, és önmagukért tevékenykedjenek, hanem az egész iskolaközösség életében (Diákönkormányzat) is vállaljanak szerepet.

V. Az oktatók feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A oktató alapvető **feladata** a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos

nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

1. A oktató kötelessége, hogy

- a) nevelő és oktató munkája során gondoskodják a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárható, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- b) a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
- c) segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,
- d) előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartására,
- e) a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek - bevonásával,
- f) a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- g) az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,

- h) a Kerettantervben és a Szakmai Programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját, a dolgozataikat időben kijavítva adja ki azokat megtekintésre,
- i) folyamatosan képezze magát, részt vegyen a számára előírt oktató-továbbképzéseken, határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- j) tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- k) a szakmai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi szakmai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- l) pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület, illetve munkaközösségi értekezleteken, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkatervben előírt rendezvényeken,
- m) megőrizze a hivatali titkot,
- n) hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- o) a tanulók felügyeletét óráközi szünetekben következetesen, felelősségteljesen lássa el,
- p) a tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel.

2. Az osztályfőnöki munka:

Általánosságban: A nevelési programunkban megfogalmazott elvek alapján képzeljük el az osztályfőnöki munka lényegét:

„Kísérjük óvó szemmel, formáljuk a fiatal korában még szertelen embert, hogy felnőve ne csak természetben, de igazi emberi értékekben is nagy legyen.”

Pontos elvárásainkat az „**Osztályfőnöki kisokos**” dokumentumban vetettük papírra, aminek szerkesztésében az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjén kívül az iskolatitkártól kezdve minden egyes osztályfőnökig rész vett szinte az egész tantestület.

A nevelés nem csak az osztályfőnöki órák keretein belül zajlik, hanem minden tanórának a célja:

- a) közösség- és személyiségfejlesztés,
- b) egymás szeretetére és tiszteletére,
- c) a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére,
- d) együttműködésre,
- e) környezettudatosságra,
- f) egészséges életmódra,
- g) hazaszeretetre nevelés.

A tanuló nevelése nem csak az iskolában történik, szükség van a szülőkkel való gyümölcsöző kapcsolattartásra, együttműködésre is.

Az osztályfőnöknek, mint nevelési feladatok megvalósítása koordinátorának feladatai:

• **Az osztályfőnök és a diákok kapcsolata:**

- a) az osztályfőnök közvetíti az osztályának a kulturált iskolai élet szabályrendszerét. Megismerteti, értelmezi és betartatja az osztály tanulóival a Házirendben rögzített szabályokat,
- b) tájékoztatja a tanulókat a tanév rendjéről, az iskolai rendezvényekről, az aktuális eseményekről,

- c) az osztályfőnök megismerteti osztálya tanulóit az iskola hagyományaival, múltjának és jelenének értékével,
- d) motiválja a diákokat, hogy aktívan vegyenek részt az iskola által szervezett programokban. Különösen fontos az elsősavató, az ünnepeken való ünnepélyes megjelenés,
- e) az osztályfőnök felelős az osztály által szervezett rendezvényekért (pl.: megemlékezés, múzeumlátogatás), ezeket előkészíti és lebonyolításában személyesen is részt vesz,
- f) az osztályfőnök felelős az osztály termének dekorációjáért, amely legyen összhangban az iskola által közvetített értékekkel,
- g) tiszteletben tartja az egyes tanulók emberi méltóságát, törekedve önismeretük fejlesztésére. Nyomon követi a tanulók fejlődését, tevékenységét, és segít a felmerülő problémák megoldásában,
- h) az iskola pszichológusával együtt közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásban, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében,
- i) az iskolai élet bármely területén (tanulmányi, kulturális, sport, stb.) elért kiemelkedő teljesítményeket jutalmazza, a tanulók iskolai szintű jutalmazását kezdeményezi. A szabályok ellen vétőket megbünteti, büntetésüket kezdeményezi,
- j) minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, az osztályozó értekezletek előtt,
- k) az osztályfőnök figyelemmel kíséri az osztályban tanító tanárok munkáját. (pl. órák beírása a naplóba, dolgozatok kijavítása, kiadása, fegyelmezési problémák), törekszik a kollégák tevékenységét összehangolni,
- l) az osztályfőnök kivizsgálja az osztályban tanító tanárok bármelyike számára problémát okozó eseteket. Kollégái kérésére összehívja az osztályban tanító tanárok értekezletét, ha szükségesnek látja, ilyen értekezletet maga is kezdeményezhet,

m) képviseli az osztályba járó diákok érdekeit. A tudomására jutott jogsérelmeket saját hatáskörében vagy az iskolavezetés bevonásával orvosolja,

n) irányítja tanulóit a mindennapi életben eligazodni, segítséget nyújt a tanulónak a pályaválasztásban.

- **A szülők és az osztályfőnök kapcsolata:**

a) az osztályfőnök kötelessége, hogy kapcsolatot tartson a szülőkkel. Félévente legalább egy alkalommal szülőértekezletet tart, ahol tájékoztatja őket a házirendről, gyermekük iskolai teljesítményéről, és magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő kérdésekről,

b) gondoskodik arról, hogy a szülők szavazás útján megválasszák képviselőjüket,

c) az osztályfőnök az osztály tanulóinak szociális helyzetével kapcsolatos információval segíti az iskolai szociális döntések meghozóit, szükség esetén családot látogat,

d) a tanuló iskolából való igazolatlan távolmaradásáról értesíti a szülőt, intézkedéseket tesz a törvényi előírások szerint,

e) a szülők figyelmét felhívja arra, hogy a szakmai gyakorlaton való részvétel is a tanítás része. A hiányzásokat attól függően kell igazolni, hogy az iskolai tanműhelyben (ellenőrző) vagy tanulószervezővel külső gazdálkodó szervezetnél van (táppénzes papír). Fontos, hogy igazolt 20%-os hiányzás is évisméltást jelent a szakképzési törvény szerint.

- **Adminisztrációs feladatok:**

a) osztálynapló, törzslapok, bizonyítványok pontos vezetése, a tanulói jogviszony megszűnésének, a tanuló továbbhaladásának, osztályozó, javító, és egyéb vizsgák záradékolása,

- b) a tantárgyak pontos beírása, (a tantárgyak nevét nem lehet rövidíteni)
- c) adatváltások bejegyzése, a „bejáró” és „kollégista” (a kollégium megjelölésével) megjegyzés beírása a naplóba, a gyakorlati hely beírása a különböző dokumentumokba,
- d) a naplóban a csoportbontás jelölése (informatika, idegen nyelv, Közlekedés szakmacsoport (K), Egyéb szolgáltatás szakmacsoport (ESZ) előtt a névsorban vagy a tanulónál,
- e) féléves és év végi osztályozó konferencia előkészítésével kapcsolatos teendők elvégzése, statisztikai összesítések elkészítése,
- f) az osztályozó és különbözeti vizsgák időben történő megszervezése, lebonyolítása,
- g) hiányzások havi, félévi és év végi összesítése, az igazolatlanul hiányzó tanuló szüleinek értesítése a törvényi előírások szerint,
- h) a gyakorlati oktatásvezetővel kéthetente a hiányzók és a jegyek egyeztetése,
- i) a szaktanárok, a tantárgyak nevének és a fogadóórák beírása az ellenőrzőbe,
- j) az órarend ismertetése (változás esetén is!) (HONLAP),
- k) az ellenőrzőben a jegyek ellenőrzése legalább kéthavonta, szülők számára fontos információk beírása.

VI. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos szakmai tevékenység helyi rendje

A mindennapi nevelőmunka során előfordul, hogy a oktató olyan tanulóval találkozik, akikkel nehéz bánni, akik beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdenek, vagy akiknek komoly nehézségeik vannak a tanulásban, vagy akik éppen kiemelten tehetségesek.

Az előbb felsorolt tanulók különleges bánásmódot igényelnek nemcsak a nevelés, de az oktatás során is, ezért esetükben a oktató koncentrált figyelme, módszertani sokszínűsége, pszichológiai érzéke kiemelten szükséges.

Az ilyen, kiemelt figyelmet igénylő tanulók „másságuk miatt” a többiektől eltérő nevelés-oktatásban kell, hogy részesüljenek. A Szakképző törvény (47.§ (8) szerint „ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkozásra jogosult. A fejlesztő foglalkozás a nevelési tanácsadás, az iskolai nevelés-oktatás keretében valósítható meg.”

A sikeres munka érdekében a oktátónak időben fel kell ismernie, hogy a tanuló személyisége, viselkedése, tanulási módszerei miben tér el a többi társától, és ez alapján kell megterveznie a tanuló fejlődését elősegítő „különleges bánásmódot”. Az ilyen tanulókat a következő csoportokba érdemes besorolni:

- tanulási kudarcnak kitett tanulók
- beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók
- kiemelten tehetséges tanulók.

A besorolás után kell számba venni a megoldás lehetőségeit, mely alapos előkészítő munkát igényel. Érdemes külön csoportonként áttekinteni ezt a folyamatot.

1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok

"A kudarc a természetes élet része, úgy kell tudni megélni, hogy győztesen kerüljünk ki."

A fenti mottó jegyében kívánjuk a tanulási kudarcnak kitett tanulók problémáját kezelni.

A szakmai szakirodalom részletesen foglalkozik ezzel a témával.

Először elméleti áttekintését nyújtjuk e problémakörnek, majd ez alapján az iskolánkban konkrétan, a gyakorlatban alkalmazható módszereket ismertetjük.

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág

értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a hatékony tanulásnak a következő ismérvei vannak:

- találékonyság, ötletgazdaság
- belső motiváció
- pozitív önértékelés
- rugalmasság
- a változó tanulási helyzetekhez való alkalmazkodás
- több megoldás keresése.

A *találékonyság, ötletgazdaság* elsősorban azt jelenti, hogy képes-e a tanuló tanítási órán illetve tantárgyi tananyagon kívül szerzett tapasztalatait, ismereteit beépíteni tanulási folyamatába, igénybe veszi-e ehhez a oktató vagy ismerősök segítségét, és igényli-e a más forrásokból szerezhető információkat.

A hatékony tanulás fontos eleme a *belső motiváció*, melynek kialakulása azt jelenti, hogy a tanuló képes befolyásolni értékorientációját, viszonyrendszerét.

Gátolja a jobb teljesítmény elérését, ha a tanulásban bekövetkezett kudarcot a tanuló gyenge képességeivel magyarázza. Gátló tényező lehet a túlzott önbizalom is, mert feleslegesnek tünteti fel az erőfeszítést.

Növelheti a teljesítményt a tanuló *pozitív önértékelése*, az, ha felelősséget vállal mind a sikereiért, mind a kudarcaiért.

A hatékony tanulás fontos jellemzője továbbá a *rugalmasság*, a változó tanulási helyzetekhez való alkalmazkodás, a több megoldás keresése.

A középiskolába lépés időszaka egybeesik egy közismerten konfliktusos szakasz kezdetével. Ez az időszak - a tanulás oldaláról is - legtömörebben úgy jellemezhető, hogy a tanulók elvesztik korábbi biztonságukat. A szülőkről és általában a felnőttekről való leválással párhuzamosan szembe fordulnak a korábbi értékekkel, és saját értékrendszer kialakítására törekednek. Ebben a lázadásra hajlamos korszakban különösen felerősödhetnek az esetleg már korábban is jelentkezett tanulási zavarok.

Azok a pszichológiai vizsgálatok, amelyek a tanulási zavarok okát keresték, azt a leggyakrabban két egymással összefüggő viselkedési formában: a kudarckerülésben és a háritásban találták meg.

A *tanulás kudarc* kiváltotta háritó reakció, tehát újabb kudarcok okozója lesz. Így bezárul a kör. Mindez egyik oka lehet annak a sokak által felismert jelenségnek,

hogy különösen serdülőkorban a tanulók képességei és iskolai teljesítménye között jelentős eltérés van.

A tanulási kudarc az iskolai követelményeknek való meg nem felelést jelenti.

Tanulási zavarnak tekintjük az intelligenciaszint alapján elvárhatónál lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt. A tanulási nehézségeket gyakran kísérik jellegzetes viselkedési problémák is. Ilyen esetekben a tanulók magatartását és teljesítményét a lassúság, sok fészkelődés és a gyakori, munka nélkül eltöltött idő jellemzi. Az iskolai ártalmak - például a túlzott teljesítménykényszer, helytelen oktatói attitűd, a gyerek életkori sajátosságait figyelembe nem vevő napirend - sokkal nagyobb mértékben sújtják a tanulási zavarral küzdő gyermekeket társaiknál és a tanulásban elszenvedett kudarcaik pedig még tovább rontják helyzetüket.

A tanulási kudarcok okai lehetnek szociológiai, fizikai és pszichológiai természetűek.

A leggyakoribb okok:

- szocializációs nehézségek, családi problémák,
- a nem megfelelő, túl szigorú tanári attitűd,
- a nem megfelelő tanítási stratégiák alkalmazása, illetve a oktató részéről a felnőtt segítség elmulasztása,
- a feladatvégzéshez szükséges alapvető készségek (írás, olvasás, számolás) elégtelen fejlettsége,
- előzetes ismeretek hiánya,
- a motiváció hiánya,
- nem megfelelő képesség, szorgalom.

A tanulási nehézségekkel küzdő tanulóról a Szakképzési törvény külön rendelkezik (47.§), és ez alapján a tanulási kudarcnak kitett tanulók számára iskolánkban is felzárkózást segítő programok vannak.

A törvényben foglaltakat is figyelembe véve a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását a következő programokkal segítjük:

- A tanulás tanítása
- Korrepetálás, felzárkóztatás
- Módszerében alaposan előkészített tanítási óra
- Együttműködés a szakmai szakszolgálat intézményeivel

Mindezek segítségével a tanuló felzárkózhat társaihoz, leküzdheti a fennálló akadályokat, sikerélményben lehet része.

2. Beilleszkedési, magatartási nehézséggel összefüggő szakmai tevékenység

Az iskolai viselkedési zavarokat ritkán idézi elő maga az iskola. A problémák többnyire a gyerek élettörténetéből, családi ártalmakból vagy a családi nevelés hibáiból fakadnak. Az iskola társadalmi színtér, ahol az alkalmazkodási problémák nyilvánvalókká válnak, ahol a gyerek ütközik a teljesítőképesség és a társas együttélés követelményeivel.

A szülők összehasonlíthatatlanul nagyobb hatást gyakorolnak a gyerek személyiségének alakulására, mint a tanárok. A oktató dolga, hogy jól tanítson és neveljen mindenfajta gyereket. Inspirálja a tehetségeseket, értse meg és segítse a sérülteket, a középszerűeket vezesse el saját optimizmusukhoz, hasson megnyugtatóan az agresszívokra és oldóan a gátoltakra.

A oktatókkal szemben a következő elvárások fogalmazhatók meg a beilleszkedési, magatartási zavarok kezelésében:

- tudjon differenciáltan nevelni, oktatni
- semmiféle hátrányos megkülönböztetés, degradáció nem érheti részéről a tanulót
- az értékelésnél vegye figyelembe a tanulók eltérő adottságait
- nevelje a közösséget a képességek különbözőségének, a máságnak a tolerálására.

Elvárások az osztályfőnökökkel szemben:

- a tanuló problémáiról adjon tájékoztatást a szaktanároknak,
- szükség esetén forduljon szakemberhez (ifjúságvédelmi felelős, pszichológus, Nevelési Tanácsadó) a tanuló ügyében,
- kísérelje figyelemmel a tanuló szakellátásának folyamatát, eredményességét,
- a szülővel folyamatosan próbáljon kapcsolatot tartani.

Jól nevel a tanár, ha:

1. a felesleges és ésszerűtlen frusztrációkat kerülve,
2. megszegyenítés nélkül,
3. brutalitás nélkül,
4. én-erősítésre törekedve,
5. saját személyében ideált, pozitív azonosítási mintát nyújt.

A jó oktató nemcsak arra képes, hogy enyhítse a szülő részéről a gyerekre nehezedő terheket, hanem kiemeli a gyerek jó tulajdonságait, enyhíti a szülő aggodalmát, alakítja elvárásait.

Tanácsadás helyett a megértő, együtt érző, nem kioktató beszélgetés végén a oktató inspirálja a szülőt arra, hogy ő maga is keressen megoldásokat, amelyekkel a gyerek megnevelhető.

3. Tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Az iskola ma nem képes arra, hogy minden egyes tanulót felszereljen az alapismereteknek és készségeknek azzal a halmazával, amelyekkel további életük során megelégedhetnek. A mai gyerekeknek ezért olyan iskolai képzést kell nyújtani, amely képessé teszi őket a változásokhoz való alkalmazkodásra.

A társadalomnak kreatív, rugalmas és alkalmazkodó-képes felnőttekre van szüksége. A társadalom által igényelt kreativitás mellett jelentkezik a kreativitás iránti egyéni szükséglet. Az alkotó embert az önkibontakoztatás, az önmegvalósítás, az egyéni hajlamok aktualizálása a rugalmasság, vállalkozó kedv, nyitottság, tolerancia jellemzi. Ezen kívül készek új élmények és tapasztalatok befogadására.

A konfliktushelyzetekben önkínzó kétségek nélkül védik álláspontjukat, nem táplálnak ellenséges érzelmeket vitapartnereikkel szemben, de tudnak módosítani is nézeteiken, ha szükséges.

Azok az emberek, akikben elnyomják az alkotó impulzusokat, többnyire bizonytalanok, önértékelésük pedig gyenge. Nehezükre esik, hogy nézeteiket megváltoztassák, kiváltképpen azokban a helyzetekben, amelyekben szilárd értékelképzeléseiket vagy meggyőződéseiket kérdőjelezzik meg.

Ez a probléma gyerekeknél gyakorta agresszív, erőszakos vagy önmagának ártó viselkedésben nyilvánul meg. Előfordulhat, hogy a kreatív ember néha kíméletlen mások iránt és ez együtt járhat antiszociális viselkedéssel is.

Némelyik oktató úgy gondolja, hogy olyan viselkedést is tolerálni kell, amit mások ostobának vagy gátlástalannak tartanak. Más oktatók viszont elutasítanak minden olyan törekvést, amely a gyermekek alkotó képességeinek kibontakoztatását segítik elő.

Az oktatóknak ismerniük kell a kreativitást és mindazokat a magatartásmódokat, amelyek a kreativitás kísérő jelenségei lehetnek. Az oktatónak nem kell elviselnie tanulói összes rossz szokását, ugyanakkor nem zárkozhat el az újszerű gondolatoktól, mert csak rendetlen magatartást lát bennük. Viszont a rendetlenség, az ismerethiány, a tétlenség, az engedetlenség nem feltétlenül kreativitásra utaló jegy.

Az alkotó gondolkodás leglényegesebb elemei a következők:

1. Problématudat:

A diák rendelkezik azzal a képességgel, hogy felismerje a problémákat. Rátapint az előre megadott megoldások gyengéire és megkérdőjelezi az előre gyártott válaszokat.

2. Újszerű kérdések felvetésének képessége:

A hagyományos kérdésfelvetést átfogalmazza, új kérdésekkel új ismeretek számára nyithat utat.

3. Lényeglátás:

Rögtön a dolog lényegéig hatol, nem vesz el a részletekben.

4. Elemző és szintetizáló képesség:

Az alkotó gondolkodású diák nagy rátermettséggel bontja alkotórészeire a különböző kérdéskomplexumokat, felismeri az összefüggéseket.

5. Ötletgazdagság:

Az alkotó gondolkodású tanuló képes arra, hogy felismerve, elemzően behatárolva valamilyen problémát, értelmes ötletek sokaságát produkálja.

6. A gondolkodás rugalmassága:

A tanuló gondolkodása nem csak termékeny, hanem rugalmas is.

7. Eredetiség, újszerű, szokatlan gondolati utak:

Az alkotó gondolkodású diák jellemzői: változásra törekednek és merészek, impulzívok, hajlanak a fegyelmezetlenségre, egyszersmind képesek komoly önfegyelemre is, ha általuk értékesnek ítélt célról van szó, nyitottak az új elképzelések iránt, olykor megkérdőjelezik az érvényes előírásokat, a tekintélyt. Máskor viszont kínos precizitású aprómunkát végeznek, meghatározott célokat követve a lazább rugalmasabb tervezést kedvelik. Igen gyorsan és rugalmasan tudnak reagálni, az új követelményekhez igazodni, rendszerint barátságosak, néha azonban visszahúzódóak vagy nagyon is beszédesek.

A kifejezetten kreatív képességű gyerekeknél az előbb felsoroltak problémát jelentenek, ezért gyakran nehezen viselhetők el az iskolában. Kortársak körében is az a vélemény alakul ki róluk, hogy kiszámíthatatlanok, barátságtalanok. Másrészt viszont előnyösek is ezek a jellemzők, hiszen a szellemi nyitottság az önálló gondolkodás képessége által igen nagy a stressz-tűrő képességük és kevésbé szorongóak, mentesek a kisebbségi érzésektől, könnyen teremtenek kapcsolatot, meggyőzőek, önérvényesítők, hiányzik belőlük a mesterkélttség, jól fogalmazznak és fogékonyak a művészi élményre.

Milyen tanulási előnyt jelent a kreativitás az egyén számára?

A jó gondolkodás hatékonyabb és szélesebb körű értelmi képességeket

eredményez, amelyek segítségével az oktatás során felmerülő tanulási problémák megoldhatók.

Azok a gyerekek, akik az oktatást kreatív gondolkodással kísérik, önmagukat erősítik tanulásukban. A kreativitás alkotóelemei:

- szaktudás
- szorgalom és célratörés
- alkalom

Mit fejleszthet ezen a oktató?

A oktató segíthet a gyerekeknek abban, hogy eredeti és alkotó ötletekkel álljanak elő, valamint olyan tanítási légkört teremthet, amely kedvez a gyermeki kreativitás fejlődésének. A oktató túl is lőhet a célon, ha feltétlenül és az összes tanítványtól művészi vagy tudományos alkotó teljesítményt vár el. Viszont lehetősége van arra, hogy támogassa a gyerekek alkotó aktivitását, fejlesztheti egyéni gondolkodásukat, jutalmazhatja a problémák eredeti megoldását. Bátoríthatja, dicsérheti őket, ha addig feltáratlan összefüggésekre jönnek rá. Különösen helyesen jár el, ha bizonyos szellemi teljesítményeket a szokásosnál jobban hangsúlyoz. Arra ösztönzi a tanulókat, hogy vizsgálják meg a már ismert tényeket új szempontok alapján és eközben mozgassák meg képzeletüket, bátorítja őket a gondolkodási szokások megváltoztatására. Ebben élen járhat saját viselkedésével és beállítódásával.

Rendes körülmények között az iskolai gondolkodási feladatok azt követelik a gyerektől, hogy kiválasszon a rendelkezésre álló információhalmazból egy meghatározott képletet vagy elvet. Utána ezt kell alkalmaznia annak érdekében, hogy eljusson az egyetlen, helyes megoldáshoz. Uralkodó az az elvárás, hogy a gyerek értékesítse a korábban tanult információkat. Nem az a cél, hogy megtaláljuk az egyetlen helyes megoldást, hanem az, hogy minél több különböző gondolatra jussunk.

A gyerekek nagyon gyorsan tudnak tanulni a felnőtt példaképek megfigyelése útján, főként, ha azoknak tekintélyük van. Legalább annyira befolyásolja őket a viselkedés, mint az oktató szavai. Kimutatták, hogy közvetlen összefüggés van a oktató nyitott gondolkodása, viselkedése és a tanulók gondolkodásának mutatói között. A kreatív oktatók rugalmasak, készek arra, hogy letérjenek a „bejártott pályákról”, új tananyag bevezetésekor és tárgyalásakor bővelkednek az ötletekben. Azonban a tanítási légkörrel is lehet befolyásolni a tanulókat. Bizonyos motivációs, érzelmi körülmények megteremtésére is szükség van.

A Szakképzési törvény a gyermekek jogai közé sorolja a tehetségek felismerését és fejlesztését. Minden tanuló a képességének, érdeklődésének,

adottságának megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességéhez mértén továbbtanuljon.

Iskolánk ehhez alkalmazkodik, és ez alapján cselekszik oktatóain keresztül.

VII. A tanulóknak a szakképző intézményi döntési folyamataiban való részvételi jogai, és annak gyakorlási rendje

A Szakképző törvény szerint a tanulónak joga, hogy hozzájusson a jogai gyakorlásához szükséges információkhoz, és tájékoztassák a jogai gyakorlásához szükséges eljárásokról.

A tanulónak joga, hogy az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilvánítson minden kérdéstről, az őt nevelő és oktató tanár oktató munkájáról, az iskola működéséről.

Iskolánk ezeket a jogokat maradéktalanul érvényesíti a diákokkal kapcsolatban.

A diák egyénileg, csoport- vagy osztály szinten, de a diákönkormányzaton keresztül is kérdést intézhet az iskola vezetőjéhez, oktatóihoz, a Tanácsadó Testülethez és arra legkésőbb a megkereséstől számított 30 napon belül érdemi választ kell kapnia.

A tanulók érdekeik képviselőjére Diákönkormányzatot hozhatnak létre.

A tanuló a Diákönkormányzat révén az osztályában megválasztott osztálytitkár képviselőjén keresztül vesz részt az intézményi döntési folyamatban.

Így a Diákönkormányzat az iskola diákjainak érdekvédelmi és jogérvényesítő szervezete. Saját szervezeti és működési szabályzata szerint működik, amely összhangban van a Szakképzési törvénnyel és végrehajtási rendeletével.

A Diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A Diákönkormányzatnak véleményezési joga van:

- a) a tanulók nagyobb közösségét érintő döntések meghozatalakor,
- b) a tanulók helyzetét elemző beszámolók elkészítésekor, elfogadásakor,
- c) a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetésénél, megszervezésénél,
- d) az iskolai sportkör működési rendjének megállapításánál,
- e) a tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásakor,
- f) a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításában,
- g) az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben

- h) az iskolai Szervezeti és Működési Szabályzat, illetve a Házi rend elfogadásakor és módosításakor,
- i) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározásakor,
- j) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor.

A Diákönkormányzat iskolai elnöke a Tanácsadó Testület tagja, így a diákok érdekeit ott is képviselheti.

A Nevelési program ezen fejezete összhangban van a Házi rend és az iskolai Szervezeti és Működési Szabályzat hasonló témájú fejezeteivel.

VIII. A tanuló, a kiskorú tanuló törvényes képviselője, az oktató és a szakképző intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Az új nemzedékről való gondoskodás, az ifjúság nevelése az egész társadalom ügye, amelyben fontos szerepe van az iskolának és a munkahelynek, a fő felelősség azonban a családé.

Ez az érdekeltség fűzi össze az iskolát, a családot, s ez az együttműködésük alapja.

1. A szülő és az iskola kapcsolata:

A szakmai munka alapvető eleme a oktató és a szülő közötti egyenrangúságon alapuló partneri kapcsolat. E kapcsolat kialakításának leggyakoribb és legáltalánosabb formái a **szülői értekezletek, a fogadóórák, az írásos kapcsolatok és a telefonon való érintkezés**. Az osztályfőnök munkájának eredményessége jelentős mértékben függ attól, hogy mennyire tud együttműködni az osztályba járó tanulók szüleivel. Az együttműködésnek nem alkalomszerűnek, hanem előre megtervezettnek és szervezettnek kell lennie.

A szülő és az iskola folyamatos párbeszéde szükségszerű, hiszen a családban és az iskolában is a gyermek jó színvonalú nevelése a fő cél, a tanuló testi, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése. Az együttműködés feltételeinek megteremtése érdekében a szülőknél jogaik és kötelességeik vannak. A gyermek a mindennapi életvitelben a szükséges segítséget és támogatást elsősorban a szüleitől kaphatja meg, így jogainak gyakorlásában is, és rájuk számíthat elsősorban. Ez abból következik, hogy a gyermek - életkora, érettsége és adottságai miatt – jogainak személyes gyakorlásában erősen korlátozott, így

segítségre és támogatásra szorul. A szülőnek kötelessége gyakorolnia a gyermek törvényes képviselőjének jogát, s köteles a szülői felügyeleti jog részeként a gyermek megfelelő gondozására és nevelésére.

A szülő jogai:

- Megválaszthatja azt a közoktatási intézményt, amely leginkább megfelel gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének, de ezt a jogot úgy köteles gyakorolni, hogy az gyermeke érdekeit a legjobban szolgálja.
- Megválaszthatja a tankötelezettség teljesítésének módját: iskolába járással, vagy indokolt esetben (orvosi, nevelési tanácsadói vélemény alapján) magántanulóként.
- Gyermekeit a szülő világnézeti meggyőződésének megfelelő iskolába írathatja.
- Megismerheti és véleményezheti az iskola Szakmai Programját, Háziarendjét.
- Gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről és tanulmányi előmeneteléről rendszeres tájékoztatást kaphat, a felmerülő problémák megoldásához szakmai segítséget és tanácsokat kérhet.
- Kezdeményezheti a szülői szervezet (Szülői munkaközösség) létrehozását, részt vehet a tagok megválasztásában, mint választó, és mint választható személy, és közreműködhet annak tevékenységében.
- Írásbeli javaslatára az oktatótól, az igazgatótól, a nevelőtestülettől 30 napon belül érdemi választ kaphat problémáival kapcsolatban.
- A gyermekkel együtt független vizsgabizottság előtti beszámolási lehetőséget kérhet.
- Bármely iskolai eljárásban (fegyelmi, kártérítési) képviselheti gyermekét.

A szülő kötelességei:

- Meg kell tennie minden tőle elvárhatót gyermeke fejlődése érdekében.
- Biztosítani gyermeke tankötelezettségének, képzési kötelezettségének teljesítését.
- Megtenni a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítésében.
- Rendszeresen kapcsolatot tartson a gyermeke oktatóival.

- Elősegíteni gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az iskola rendjének és a közösségi élet magatartási szabályainak elfogadását.
- Tiszteletben tartani az iskola oktatóinak és alkalmazottainak emberi méltóságát.

Szülői szervezet:

Az iskolánkban működő Szülői szervezet iskolai szinten első ülését októberben tartja. Itt értékeli az előző év munkáját, ismerteti az iskolai Házi rendet, megbeszéli a szülőket érintő szervezési feladatokat. Intézményünkben hagyomány a szülők aktív részvétele a nagyobb iskolai rendezvényeken (szalagtűző, alapítványi bál), melyet a szülők rendeznek. A szervezést a Szülői szervezet mindenkor elnöke bonyolítja, koordinálja a Szülői szervezet patronáló tanárával együtt.

Minden ülés a várható teendők és feladatok megbeszélése után a következő ülés időpontjának egyeztetésével zárul.

Szülői értekezletek:

Intézményünk a tanulócsoportokat a képzés orientáltsága és évfolyam szerint osztályokra bontja. Minden osztályban egy-egy oktató a kinevezett osztályfőnök, aki a tanulókkal kapcsolatos minden iskolai és az iskolai élethez kapcsolódó iskolán kívüli tevékenységek felelős vezetője. Kialakítja osztálya tanulóközösségét, és kéthavonta tájékoztatja a szülőket az ellenőrzőn keresztül gyermekük tanulmányi előmeneteléről.

Évente legalább 2 alkalommal szülői értekezletet hív össze, amelyen tájékoztatja a szülőket a tanulókat érintő közös és személyes feladatokról.

A szülő és osztályfőnök közötti kapcsolattartás gyakori módja a telefonon történő személyes beszélgetés is.

Minden évben, a 9. évfolyamba járó gyerekek szüleinek tájékoztatása egy közös, iskolaszintű szülői értekezlettel kezdődik, melyet az iskola igazgatója az osztályfőnökök közreműködésével hív össze. Az igazgató megismerteti a szülőket az iskolai vezetőkkel (igazgatóhelyettesek, Szülői szervezet elnöke, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, osztályfőnöki munkaközösség vezető) és azok feladataival. Tájékoztatást tart az iskola nevelési-oktatási céljairól, feladat- és követelményrendszeréről, a helyi adottságokról és lehetőségekről.

Szól az iskola egészségfejlesztési programjáról, annak legfontosabb feladatairól, hogy ebben a témában a oktatók a szülők feltétlen együttműködését érje el.

Felhívja a figyelmet a Házirend legfontosabb részeire. Az értekezlet végén az osztályfőnöki munkaközösségi vezető bemutatja az osztályokban tanító tanárokat, majd ezután a kilencedikes osztályfőnökök megtartják első osztályszintű szülői értekezletüket.

Az iskola és a családi ház kapcsolattartásának folyamatos és legintenzívebb eszköze ez a fórum, amelyen a szülőnek nemcsak joga, hanem kötelezettsége is megjelenni.

Az osztályfőnök itt részletesen ismerteti a Házirendet, az iskola követelményrendszerét, az iskola szakmai tervében szereplő célkitűzéseket és feladatokat. Tájékoztatja a szülőket az osztály tanulmányi helyzetéről, a tanulók magatartásának és szorgalmának alakulásáról, az aktuális problémákról és az aktuális feladatokról. Felhívja a figyelmet az iskola által szervezett tanórán kívüli foglalkozásokra (korrepetálások, szakkörök, sportköri foglalkozások) és a szaktanárok fogadóóráinak rendjére.

Fogadóórák:

A fogadóóra célja, hogy a szülők egyénileg információt kapjanak gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, a szaktanár gyermekéről alkotott véleményéről, valamint az oktató és a szülő megbeszélhesse a tanuló neveléséből adódó problémákat. A beszélgetés alapja az őszinteség és a bizalomteljes légkör. A fogadóóra akkor éri el célját, ha az iskola oktatóit sok szülő keresi fel.

A szülőkkel a szülői értekezleteken, fogadóórákon és egyéb alkalmakkor úgy kell foglalkoznunk, hogy a szülő érezze, hogy a oktató szereti a gyermekét. Csak így számíthatunk a bizalmukra és a további együttműködésükre.

A szülők kérésére félévente egyszer iskolai fogadóórát tartunk, amikor minden oktató személyesen elérhető minden szülő számára. Ekkor tehetik fel kérdéseiket, érdeklődhetnek gyermekeik tanulmányi eredményéről, tehetnek javaslatokat az eredményesebb együttműködés érdekében.

A tanuló és az iskola kapcsolata:

A Diákönkormányzat a diákok érdekérvényesítő szerve.

A Diákönkormányzattal folyamatos kapcsolatot tart a nevelési igazgatóhelyettes, valamint a Diákönkormányzatot patronáló, segítő tanár.

Az igazgató vagy helyettese negyedévente, vagy szükség esetén gyakrabban egyeztetést folytat a Diákönkormányzat képviselőivel a felvetődő aktuális kérdésekről, a programoknak megfelelően egyeztetett időben.

A tanulók szervezett vélemény-nyilvánításának formái:

- a diákönkormányzat elnöke képviseli tanuló társait bizonyos esetekben az iskola vezetősége, a nevelőtestület értekezleteinek diákokra vonatkozó napirendi pontjainál,
- az osztályközösségek a problémák megoldására megbízott diákjaik révén képviselik a tanulócsoportot az intézmény vezetőjénél,
- a tanulók gondjaikkal, kéréseikkel közvetlenül is felkereshetik az igazgatót.

A kapcsolattartás eszközei:

- személyes megbeszélés
- diák-önkormányzati ülések
- diákparlament
- írásos tájékoztató

A tanulók véleménynyilvánításának lehetőségei iskolánkban:

A tanulónak véleménynyilvánítása során be kell tartania a Házirend szabályait. A tanuló véleményét önállóan, saját maga, ill. a tanulók képvisellete útján is elmondhatja. A tanuló képviselő útján nyilváníthatja ki véleményét a Diákönkormányzat, a Tanácsadó Testület, ill. egyéb iskolai közösség működése által. Az önálló véleménynyilvánításra az egyes iskolai fórumok adnak teret.

Ennek formái:

- személyes megbeszélés
- gyűlésen való felszólalás, véleményközlés
- írásos megkeresés, véleménynyilvánítás,
- diákparlament.

Az igazgató és az oktatók feladata, hogy biztosítsák a tanulók véleménynyilvánításának a szabadságát.

A tanulók rendszeres tájékoztatásának rendje és formái:

Ennek kiindulópontja: a tanulónak azon joga, hogy tájékoztatást kapjon a személyét, ill. a tanulmányait érintő kérdésekről. Az igazgató és az oktatók feladata gondoskodni arról, hogy a tanulók ismerjék meg a tájékoztatásukra vonatkozó rendet, a tájékoztatás formáit.

A tájékoztatás formái: szóbeli és írásbeli tájékoztatás, és ez tartalmának, jellegének megfelelően történhet értekezleten, csoportosan, ill. egyénileg.

Az iskola egészének életéről, az iskolai éves munkaterről, az aktuális feladatokról az igazgató az iskolai Diákönkormányzat vezetőségi ülésén és a diákparlamenten tájékoztatja a tanulókat.

A tájékoztatás másik eszköze az udvaron elhelyezett hirdetőoszlop, és a személyzeti portánál, ill. a zsibongóban elhelyezett hirdetőtábla, ahol a legfrissebb információkról értesülhetnek a diákok.

Az osztályfőnökök az osztályfőnöki órákon tájékoztatják a tanulókat az őket érintő minden aktuális kérdésről.

A szaktanár a tanulókat annak egyéni haladásáról, fejlődéséről szóban és írásban tájékoztatja a szakórákon és egyéni megbeszélések során.

A Diákönkormányzat által szerkesztett iskolarádió is felvállalhatja az éppen aktuális hírek közlését, ezt kiegészíthetik még az iskolaújság hírei is.

Az intézmény külső partnereiről részletesen az iskolai SZMSZ XX. fejezete szól.

IX. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai és az alkalmassági vizsga szabályai

Iskolánkban a tanulmányok alatt az alábbi vizsgafajtákat szervezzük

- osztályozó vizsga,
- javítóvizsga,
- különbözeti vizsga,
- pótló vizsga
- ágazati alapvizsga

Az *osztályozó vizsga* részletes szabályait az iskolai Házirend VI. fejezete tartalmazza.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, továbbá ha az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik. A javítóvizsga időpontja mindig augusztus 15-étől augusztus 31-ig terjedő időszakban jelölhető ki. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. § (7) bekezdés)

Különbözeti vizsga azok számára szervezhető, akik másik iskolából kerülnek intézményünkbe, s egyes tantárgyakat nem tanultak, vagy a tantárgyak tematikai egységeinek tanulásában különbség mutatkozik. A különbözeti vizsga szükségességéről az igazgató dönt. A különbözeti vizsga időpontját az elsajátítandó tananyagmennyiség mérlegelésével kell megállapítani, de ez nem lehet kevesebb 30 napnál.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

Szintvizsgát a szakképzésben köteles tenni a tanuló a Szakképzési törvényben meghatározottak alapján szakmától függően a Kereskedelmi és Iparkamara felügyeletében. Ez a vizsga feltétele a diák tanuló szerződéssel szakmai gyakorlatra külső gyakorlati helyre történő kikerülésének.

A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 24. pontjában foglalt szabályok szerint kell megszervezni.

A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel

- osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt legalább 30 nappal,
- javítóvizsga esetén a tanév végén (bizonyítványosztáskor) közölni kell.

A vizsgák követelményeit az iskola helyi tantervében szereplő követelmények alapján a szakmai munkaközösségek állapítják meg, és a Házirend Mellékletében található tantárgyanként, évfolyamokra és iskolatípusra lebontva.

A tanulmányok befejezése után tett *érettségi- és szakmai vizsga* idejét és rendjét a Tanév rendjében az ITM minisztere határozza meg rendeleti formában.

Ágazati alapvizsga

Az ágazati alapvizsga állami vizsga, amely a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit országosan egységes eljárás keretében méri.

- A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az ágazati alapoktatás elvégzését követően tehet ágazati alapvizsgát.
- Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos szakmai tartalmát a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg.

Ágazati alapoktatást és ágazati alapvizsgát a 2020/2021. tanévtől a változással érintett legalacsonyabb évfolyamon kezdve felmenő rendszerben kell megszervezni.

Ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló vizsgabizottság előtt kell letenni.

A vizsgabizottság elnökét a szakképző intézmény székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja.

- Az ágazati alapvizsga teljesítését az év végén adott bizonyítványba kell bejegyezni.
- Az ágazati alapvizsga bizonyítványba bejegyzett teljesítése a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol.

X. A felvétel és az átvétel helyi szabályai, a tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

Iskolánkba való jelentkezéskor a nyolcadikosoktól központi írásbelit nem kérünk, a felvétel rangsorát a hozott pontszámok határozzák meg, mely az alábbi tantárgyak ötödik, hatodik, hetedik év végi, és nyolcadik félévi osztályzatainak az összegét jelenti

Sport/szépészet/egészségügy/közgazdaság ágazatban: magyar nyelv, magyar irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, kémia, biológia.

Közlekedésgépész ágazatban: magyar nyelv, magyar irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika.

Beiratkozás előtt a tanulónak egészségi alkalmassági és pályaalkalmassági vizsgálaton kell megjelennie, és az előírt feltételeknek megfelelni.

Lényeges túljelentkezés esetén felvételi elbeszélgetés tartható.

2. A szakképző iskolai felvétel feltételei:

A felvétel rangsorát a hozott pontszámok határozzák meg, mely az alábbi tantárgyak ötödik, hatodik, hetedik év végi, és nyolcadik félévi osztályzatainak az összegét jelenti.

Egyéb szolgáltatások/kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció szakmacsoportban: magyar nyelv, magyar irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, kémia, biológia.

Közlekedés szakmacsoportban: magyar nyelv, magyar irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, fizika.

A felvétel alapja az adott szakmára a szakmai alkalmasság.

A felvétel további feltétele, hogy a gazdálkodó szervezeteknél folyó szakmai gyakorlati oktatáshoz a diák (kiskorú tanuló esetén a szülővel) tanuló szerződést kössön, vagy az iskolai tanműhelyben férőhelyet tudjunk biztosítani a tanulónak.

3. A technikus képzés felvételi feltételei:

A technikus képzésre történő beiskolázás feltétele a középiskolai végzettség, illetve a törvényben előírt szakmai végzettség.

A felvétel sorrendjét a középiskolai, illetve a szakképző évfolyami tanulmányi előmenetel határozza meg a jelentkezési lapon lévő tantárgyak osztályzatát figyelembe véve.

Iskolánkba történő felvételnél prioritást élveznek:

- a nálunk végzett tanulók,
- a baptista felekezetű családból vagy a Magyarországi Baptista Egyház belső egyházi jogi személyei által fenntartott intézményből érkező tanuló.

Átjárhatóság iskolatípusok között

Az iskolai rendszerű szakképzésben kiemelkedő jelentősége van az egyes iskolatípusok, szakmacsoportok, szakképesítések közötti átjárhatóságnak. Az alapfokú iskolából a szakképzésbe történő bekapcsolódás kérdése mellett legalább olyan fontos szabályozási kérdés a technikum és a szakképző iskola közötti, valamint az egyes szakképző iskolai képzési típusok közötti átjárhatóság.

Az Nkt. 13. § (3) értelmében a szakmai vizsga letételét követően a tanuló két év alatt középiskolában készülhet fel az érettségi vizsgára. A felkészülés gimnáziumban és szakközép-iskolában is történhet, feltétel azonban, hogy a

szakképző iskolai tanuló a felkészülést megelőzően eredményes szakmai vizsgát is tegyen, azaz az Országos Képzési Jegyzékben szereplő államilag elismert szakképző iskolai szakképesítést szerezzen.

Ezt a lehetőséget azok számára ajánljuk, akik felkészültségük és motivációjuk alapján erre alkalmasak és ezt igénylik attól függetlenül, hogy 2+2-es rendszerben, vagy hároméves szakképző iskolai képzésben szereztek OKJ-s bizonyítványt.

Ugyanis a szakképző iskolai végzettséggel rendelkező tanuló – közismereti tanulmányainak és teljesített szakmai követelménymoduljainak beszámításával – folytathatja tanulmányait olyan kétéves középiskolai képzésben, amely legalább négy kötelező közismereti érettségi vizsgatárgyból készít fel érettségire.

Érettségi után kétéves szakképzésben részt vehet az is, aki szakmai orientációs elméleti és gyakorlati képzésben nem részesült nálunk, de a szakmához szükséges érettséggel rendelkezik, még ha gimnáziumból származik, akkor is.

A tanulmányi eredmények minősítése osztályozó értekezleten történik. A magasabb évfolyamra lépés feltétele, hogy a tanuló legalább elégséges szinten teljesítse az adott évfolyam követelményeit.

A magasabb évfolyamba lépés szabályai:

A tanulmányi eredmények minősítése osztályozó értekezleten történik. A magasabb évfolyamra lépés feltétele, hogy a tanuló legalább elégséges szinten teljesítse az adott évfolyam követelményeit.

Akadály a az iskola magasabb évfolyamára lépésének, ha:

- a maximum 3 tantárgyból tehető javítóvizsga lehetőségével nem él a tanuló, és tanköteleseknél a szülővel együtt lemondanak ezen jogukról
- a tanuló több tárgyból „nem osztályozható” minősítést kap, és a nevelőtestület az osztályozó konferencián nem támogatja a javítóvizsga lehetőségét a 20 órát meghaladó igazolatlan órák miatt. (20/2012. EMMI rendelet 64.§ (7))
- érdemjeggyel nem minősített tárgyból „nem teljesítette” záradékot kap a tanuló.
- eredménytelen javító, különbözeti vagy pótló vizsgát tesz a tanuló.

a kötelezően előírt összefüggő nyári gyakorlatot nem teljesítette

XII. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát,
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket,
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit,
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat,
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével,
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

A diákok az alapfokú oktatási intézményekből már meglévő tudással, előképzettséggel érkeznek szakközépiskolánkba ezért is szükséges ezen ismeretek elmélyítése, szimulált helyzetekben történő alkalmazásuk gyakoroltatása. Ezt a feladatot segíti az intézményünkben működő iskolaorvosi és védőnői szolgálat is.

Célunk egy olyan empátikus személyiség kialakítása, aki a saját tetteiért felelősséget vállal, embertársai iránt megfelelő fokú empátiával rendelkezik és alkalmassá válik a segítségnyújtásra. Képes felismerni a sérüléseket, igyekszik azok ellátására, nem esik pánikba. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása során a tanulót olyan gyakorlati tudáshoz és képességekhez kell segíteni, amelyek használatával vészhelyzetben is értelmes, segítő döntéseket tud hozni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításában segítenek a következő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó ismeretek:

<i>Tantárgy</i>	<i>Elsősegély-nyújtási alapismeretek</i>
biológia	<ul style="list-style-type: none">• rovarcsípések• légúti akadály• artériás és ütőeres vérzés• komplex újraélesztés
kémia	<ul style="list-style-type: none">• mérgezések• vegyszer okozta sérülések

	<ul style="list-style-type: none"> • savmarás • égési sérülések • forrázás • szénmonoxid mérgezés
fizika	<ul style="list-style-type: none"> • égési sérülések • forrázás
testnevelés	<ul style="list-style-type: none"> • magasból esés

Iskolánkban a szakmai órák különösen kedvező színterei az elsősegélynyújtásnak, ugyanis ott a szakmai elméleti órákon kötelező tananyagként jelentkeznek ezek az ismeretek.